

ВІСНИК

VISSNYK

THE HERALD

дУспільно - політичний місячник

YEAR XXVIII, № 11 (307)
PIK XXVIII, Ч. 11 (307)

ЛИСТОПАД 1974
NOVEMBER 1974

ЦІНА 0.60 ЦЕНТІВ
PRICE \$ 0.60

В І С Н И К

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

З М І С Т

В. Гут-Кульчицький — Глобальний підхід до нашого двоподілу, або що є поза засягом детанту	1
Становище Головної Управи ООЧСУ в справі т. зв. спогадів Д. Шумука	5
З відгуків на провокаційні наклепи	6
Д-р М. Кушнір — Традиція і пересуд	7
С. М. Горак — Акт 30 червня 1941 року оправданий історією	10
В. С-ко — „Славні предки” сучасних кремлівських можновладців	13
Людмила Мойсеєва — Шевченко і російські слов'янофіли	15
Московський шовінізм без маски	17
В. Я. — Советсько-китайська війна та розпад ССРСР	18
Сторінка ОЖ ОЧСУ	
Л. Полтава — Інтерв'ю з Дарією Степаняк	21
А. Бенко — Легенда і дійсність	23
Лідія Николайчук — Квітка з Грибного яру	26
Олександр Дорда — Вибачте, я — турист	28
С. Воляник — Що таке екзистенціалізм	30
Панько Незабудько — На голодівку!	34

ВІСНИК

В. Гут-Кульгизький

Глобальний підхід до нашого двоподілу, або що є поза засягом детанту

„... існує в нас не п'ятиподіл, а тільки двоподіл... В останніх роках заіснувала в нас, назв'їм це так, течія, яка гадала, що треба вважати УССР за реалітет, з нього треба виходити в нашій політиці... , що треба перестати покладатися на революційну боротьбу і „постійно декларувати про самостійництво“, натомість звернути увагу на революційні процеси в СССР, які буцімто йдуть у напрямку „лібералізації“ режиму в СССР, що дозволить „усамостійнитися“ УССР...

І була і є друга течія тих... які покладають надії на революційну боротьбу, на цілковите повалення російсько-совєтської імперії... які вважають УССР лише за форму окупації України Росією, з якої ніяк не можна „виходити“.

Так М. Лівичький, президент УНР в екзилі, представляє нинішній стан у статті п.н. „Українське політичне життя в діаспорі“ („Свобода“, 21 травня 1974 р.). Можна припускати, що по цій лінії двоподілу будуть далі зводитися бої і в пресі і з різного роду трибун (вже появилися по цій лінії статті Р. Ільницького, М. Сосновського, Я. Гайваса), чому безпечно сприятиме атмосфера детанту, хоч з резигнацією през. Р. Ніксона дещо розріджена. У цій боротьбі за орієнтири нашої політики необхідно буде мати перед собою цілість міжнародньої ситуації, і то так, як вона зараз, при кінці третьої чверті ХХ століття виглядає, а не дивиться на неї через призму ХІХ століття.

Д-р В. Цимбалістий у статті „Слово і дійсність“ („Свобода“, 25 травня 1974 р.) твердить, що „читаючи українську пресу... постає мимохіть враження, що ми живемо в світі нереальности, наше думання у громадських і політичних справах відірване від життя, від ґрунту, воно не враховує ніяких фактів і не визнає їхньої логіки і закономірности, а радше вдоволяє наші бажання і мрії“. (Не дивуюся авторові, бо таке враження я мав читаючи статті Р. Ільницького в „Свободі“). Говорить також автор про дійсність і „дійсність“. Перша — це „всі зовнішні об'єкти, факти,

події і явища, які існують поза рамками нашої уяви і думки та незалежно від них і які можна перевірити прийнятими і доступними в даний час засобами“. А друга дійсність, ота в лапках — це „уява, мрія, думка чи навіть галюцинація умовохворої людини“. І ще учить шановний автор, що першу дійсність (без лапок) можна „пізнати чи ствердити“ і можна її „інтерпретувати“. І коли пізнання повинно бути більш чи менш об'єктивне, то інтерпретація вже може бути суб'єктивна, бо „залежить від світогляду людини, від її життєвого досвіду і навіть від її настроїв“.

Щоб дальшим моїм міркуванням хтось не закинув того, що д-р Цимбалістий закидає українській пресі, я буду старатися строго відділювати факти від моїх інтерпретацій. В багатьох випадках братиму факти з недавно виданої видавництвом „Рідерс Дайджест“ праці Джана Баррона „КГВ“. Хоч на перший погляд твір Баррона справляє враження фікції, та численні додатки, а особливо 22 сторінки нотаток до розділів показують, що у творі таки говориться про дійсність (без лапок).

Невтральність — фікція

У розпалі „холодної війни“ утворився був бльок невтральних з головними стовпами — Індією і Югославією. Ідея бльоку спиралася на переконання, що боротьба існує тільки між Заходом, репрезентованим ЗСА, та Сходом, репрезентованим СССР, отже ті, що не ідентифікують себе ні зі Сходом ні з Заходом можуть собі стояти осторонь. Недавно той бльок почав називати себе „неприєднаними“. Від самого початку Єгипет був одним з промінєтних членів того бльоку.

В річнику „Ворлд Бук Енсайклопедія“ за 1972 р. стаття про Єгипет починається ствердженням: — „Президент Анвар аль-Садат у травні 1971 р. видержав такий політичний виклик, який зробив його безспірним лідером Єгипту та спадкоємцем померлого президента Гамаль Абдель Нассера“. У книжці Баррона подана передісторія того лаконічного енциклопедичного повідомлення. Почалася та передісторія ще

60 років тому (1914 – 1974), уперше після Полтавської битви, українська збройна сила, Відділи УСС' в, вирушила проти Москви.

1955 р. В тому то році КГБ звернув увагу на Самі Шаріфа, одного з членів першої єгипетської військової місії до Москви. Незадовго по повероті тої місії до Єгипту прокомуніст Алі Сабрі, тоді голова кабінету міністрів, призначив Шаріфа своїм асистентом. На тому пості Шаріф дістав можливість прямого доступу до Нассера. В 1959 р. як директор Президентського Бюро Інформації він став фактично головою єгипетської розвідки і головним дорадником Нассера. В 1967 р. найбільш інтимний дорадник Нассера досягнув в Єгипті силу другої по Нассерові людини. Передаючи зарядження Нассера до кабінету міністрів, став майже їх зверхником.

По смерті Нассера у вересні 1970 р., коли Садат став його наступником, володарі Кремлю дивилися на Садата як на безбарвну пересічність, якого по певному часі після смерті Нассера можна буде замінити своєю людиною і обернути Єгипет у ще одного сателіта. Але Садат досить скоро виявив проникливу компетентність та алармуюче наставлення правити Єгиптом з позицій не советських, а єгипетських інтересів, і тому 1971 р. у Кремлі вирішили негайно позбутися Садата. В квітні того року в Москві перебувала єгипетська делегація, у складі якої був також Шаріф. Полагодивши справи, делегація від'їхала і Шаріф залишився у Москві на „лікування", а в дійсності він з КГБ укладав плян скинення Садата. Коли ж поверувався до Єгипту змова була викрита, і він зі своїми 90 спільниками був заарештований. („КГБ" — ст. 51-59).

Історія з Єгиптом вказує на ілюзорність існування трьох таборів: Захід — Схід — Неприєднані, вона наглядно показує, що фактично Москва не визнає нейтральності, що нейтральність для неї тільки засіб, щоб досягнути ціль. Уже під час революції у рр. 1917-20 большевики використовували дуже спритно нейтральність як засіб. На міжнародній арені нейтральність як зброю застосувала Москва після Другої світової війни.

Ще в 1955 р. Ярослав Стецько у статті „Кункстаторство" писав: — „В останньому часі починає наростати сприятлива для СРСР нова сила — т. зв. нейтральний блок на чолі з Югославією й Індією. Якраз тепер СРСР намагається скерувати західню політику на рейки активної коєкзистенції, в чому йому також помагають Тіто і Неру" („Визвольний Шлях", серпень, 1945). Час показав, що та інтерпретація була правильна. Потвердили це й самі „нейтральні", перзвавши себе на „неприсднаних". Та хоч нова назва вже не так дуже коле очі насильством над дійсністю, зміна назви не змінила суті. Через 10 років після оцінки Ярослава Стецька М. Сосновський у творі „Україна на міжнародній арені 1945-65" писав: — „...антиколоніалізм „нейтральних", спрямований проти Заходу, намагається використати Москва, декларуючи свою солідарність з політикою нейтральних країн" (ст. 149). Та навіть і така нейтральність не охороняє „нейтральні" країни від намагань комуністів повністю їх опанувати. В додатку до наведеної вище історії з Єгиптом можна згадати про Гану за президента Кваме Нкру-

ми, про Індонезію і Цейльон. Хоч зусилля у двох останніх країнах були зроблені, казалось, під впливом Пекіну, та воно не міняє суті справи. А суть справи в тому, що у передбачуваному світовому царстві марксизму-ленінізму на нейтральних немає місця, отже немає місця на нейтральних і тепер, коли йде боротьба за реалізацію того пророцтва. І ми не сміємо приймати будь-які формули, скажім, у відношенні до УРСР, які хоч мінімально нейтралізували б наші акції супроти поневолювача України.

Два фронти

Недавно світову увагу притягала друга подорож колишнього през. Ніксона до Москви. В оцінках тої подорожі говорилося, що „головним розчаруванням була неспроможність досягнути вилому в обмеженні нуклеарної зброї". З тої ж нагоди республіканський сенатор Р. Тафт мол. у „Нью Йорк Таймсі" з 30 липня 1974 р. в статті „Детант, з обережністю" писав, що ЗСА мусять постійно вважати не тільки на реторику, але й на реальності відносин з СРСР. А „найголовнішою між тими реальностями є розбіжність між публічним визнанням советами детанту і тихою, але постійною розбудовою советської мілітарної сили". І доки така розбіжність існує „ми не можемо, — закінчує Р. Тафт, — дозволити собі закинути традиційну практику рахування дивізій".

Та „рахування дивізій" — це тільки одна сторона дійсности. Існує ще друга сторона і на неї звертає увагу Баррон у згаданій вище книжці „КГБ", особливо у розділі „Змова на знищення Мехіко", де ширше зупиняється над описом одної підривної акції. Пише він там, що від квітня, 1969 р. до січня 1970 р. малі групи (двоє, трое) молодих мекіканців почали виїздити з Мехіко до Парижу. З Парижу, вже більшими групами через Західній Берлін переїздили до Східнього. Там з ними контактувалися північні корейці, і під їхньою опікою вони через Москву переїздили до Північної Кореї, де їх приміщували у вишкільному таборі, в горах, за 35 миль від столиці. В таборі вишкільний день тривав від 6 год. ранку до 11 год. вечора. Їх вшкільювано у вживанні різного роду зброї, вибухових і запальних матеріалів, „карате", у підготові атентантів, шантажів, засідок, маскування, законспірованих подорожей, у вербуванні нових членів, комунікації. Суворість вишколу мала за ціль перетворити мекіканців не тільки на фізично сильних і технічно майстерних бійців, але й на здисциплінованих фанатиків.

У вересні 1970 р. всі повернулися до Мехіко. Тут їх поділено на три секції: одна займалася вербуванням нових членів, друга їх вшкільювала, а третя вчиняла експропріації. Перший напад переведено на банк у Мехіко Ситі, звідки забрано 84 тисячі доларів. Дальшою акцією мало бути підкладання бомб у 15 місцях (летовища, готелі, ресторани, урядові будинки) по цілому Мехіко, але через випадок у лютому 1971 р. їхню організацію (Рух Революційної Акції) викрито і

майже всіх членів виарештовано. Тоді виявилася і керівна роля советської амбасаді (хоч Москва старалася маскувати свою роботу північними корейцями), і мекіканський уряд запропонував 5 голопним членам амбасаді покинути Мехіко. („КГВ” ст. 242-51).

Однак, Москва отою невдачею не знеохотилася, як вказує на це спеціальна кореспонденція з Мехіко Ситі п.н. „Нерозв'язане викрадення загострює поділ у Мехіко”, вміщена у „Нью Йорк Таймсі” з 7 липня 1974 р. У тій кореспонденції говориться, що наприкінці червня повстанці зажадали за викраденого сенатора велетенську суму, що уряд відкинув те домагання, заявляючи, що з бандитами не переговорює, що 16 тисяч війська змобілізовано проти повстанців, що 40 осіб заарештовано за нелегальне посідання зброї, що група Кабана-ла, яка викрала сенатора, ще не викрита і що активність повстанців зростає.

„Те, що сталося в Мехіко, — коментує Джан Баррон, — тільки частина світового плану постійної підривної роботи КГВ. Тактика змінюється від нації до нації, залежно від ризику, політичних умовин, географії і засобів, які КГВ може сконцентрувати на даному терені”. Не сказав тут Баррон нічого нового, особливо для нас, і різного роду переговори з СССР, що тепер відбуваються, особливо САЛТ (Стратіджік Армс Лімітедшен Ток) і атмосфера детанту взагалі закривають ту другу сторону дійсности. А вона існує і кожного дня пригадує нам, що живемо не в ХІХ, а наприкінці ХХ стол., що нинішня боротьба має нові форми, вона не обмежена одною країною чи одним континентом, а ведеться на всіх континентах, і найрізнішими методами. І тому локальні конфлікти є в дійсності поодинокими відтинками колосального змагу за панування над світом. От найновіші з них:

Остання ізраїльсько-арабська війна ніби була некорисною для СССР, бо ЗСА поправили свої позиції в арабському світі. Фактично ж СССР, задержавши свої впливи у Сирії та притягнувши палестинців, має майже ті ж самі можливості маніпуляцій, а некомуністичний світ ще далі не може дати собі ради з результатами підвищення цін на нафту, яка прийшла унаслідок нафтового бойкоту.

В Португалії до повалення диктатури про комуністів не багато було чути, а тепер там комуністична партія найбільша і найкраще зорганізована політична сила. Вийти ж їй на денне світло дала змогу затяжна війна Португалії з колоніями.

З грецько-турецького конфлікту за Кипр СССР вже має конкретне досягнення: Греція відтягнула свої війська з НАТО. Та це тільки початок. Дальшого успіху Москва чекає від акції грецьких комуністів, і їхня перша атака піде проти американських баз на грецьких теренах. А найважливіше у всіх тих конфліктах те, що треба спеціально віднотувати, — що СССР діяв дуже обережно, щоб не спровокувати Третьої світової війни.

І тому, коли ми думасмо про нашу боротьбу, про нашу визвольну політику, то мусимо пам'ятати, що

справа йде не тільки про визволення України, але й про збереження свободи тої країни, у якій ми живемо, її ближчого чи дальшого сусіда. Значить, кожна українська людина в діяспорі бореться на двох фронтах, які, однак, не є відірваними один від одного, а взаємно себе підсилюють. Про цю двофронтівість боротьби мусимо обов'язково пам'ятати, коли визначаємо наше відношення до УССР (чи як хто хоче УРСР), до комунізму, до російського імперіялізму, до комуністичного Китаю, до „мирної коекзистенції” чи детанту, під цим кутом треба розглядати і міжнародні антикомуністичні організації, такі як, наприклад, ВАКЛ.

Публічна опінія

„Везсумнівно, публічна опінія є найбільш могутньою з усіх соціальних контрольних апаратів у нашому модерному світі. Кожна група, що має амбіцію володіти народними масами чи їх експлуатувати, робить усі зусилля, щоб полонити і контролювати публічну опінію” („Ворлд Бук Енсайклопедія”, том 16). Володарям Кремлю від Леніна до Брежньєва ота істина була і є добре відома, і вони стали добрими спеціалістами у справі маніпулювання публічною опінією. Їхня ціль була і є представити перед світом, що СССР — це реалізація раю на землі, це здійснення усіх шляхетних прагнень людини, це найбільш прогресивна форма людських взаємовідносин. Джан Баррон у своїй книжці наводить кілька фактів такої маніпуляції.

Сер Джан Мейнард, експерт від рільництва, відвідав Україну в рр. 1932-33, коли згідно з обрахунками Роберта Конкеста згинуло 5-6 мільйонів людей. Повернувшись до Лондону, Мейнард запевнив світ, що на Україні голоду нема, є може недостача харчів. Також Джордж Вернард Шов, повертаючись з подібної тури, твердив, що він не бачив жадних познак голоду.

Віце-президент ЗСА Генрі А. Воллес і проф. Овен Латтімор в 1944 р. відвідали Сибір і, повернувшись, Латтімор у „Нейшенел Джіографік”, а Воллес в окремій книжці вихваляли досягнення совєтів і писали про „молодих кремезних шахтарів Колими” та про „теплярні, де вирощувалося помідорці, огірки і навіть дині, щоб шахтарі мали подостатком вітамінів”.

А. Алан Бейтс, директор Уряду Стандартної Політики Торговельного Департаменту у своїх трактатах, опублікованих 1969 р. у звіті Злученого Економічного Комітету Конгресу ЗСА, твердив, що „Советський Союз є першою і покищо єдиною нацією, яка вже розв'язала проблему забезпечення своїх громадян дешевими помешканнями”. Свої спостереження зробив він на підставі „власних обсервацій”, побувавши в понад ста містах СССР і говоривши з великим числом високопоставлених осіб та робітників у фабриках. І все це — без знання російської мови. („КГВ”, ст. 167-71.)

Наведені факти — це тільки мікроскопічна частина того, що кидається масам некомуністичних країн у різних формах і різними засобами. Наведені факти

вказують також наглядно на оту безперервність наступу, без огляду на те, хто сидить у Кремлі. Тепер Москва впровадила новий елемент у тому наступі: хто спростовує советську неправду або говорить правду про СССР, той таврується як „залишок холодної війни”. В такий спосіб вона хоче під претекстом деталювати вислімлювати і найменшу форму протидії її наступові на публічну опінію.

Для нас збагнути до глибини значення публічної опінії для Москви під сучасну пору — річ есенціональна. В нашій пресі часто трапляються твердження, що Москва боїться публічної опінії. Твердження вірне, треба тільки добре розуміти — чому. Вище вже говорено про два фронти. І власне у тій двофронтній боротьбі проти Москви публічна опінія є нашою найважливішою зброєю. Такою вона є і для Москви.

Як Катерина II у листуванні з Вольтером представляла себе вільнодумною, ліберальною володаркою, то лише на те, щоб задовольнити своє власне я. Для теперішніх же верховодів у Кремлі публічна опінія — це справа росту або упадку, це їхня основна зброя, наступальна і оборонна. Виступаючи з прогресивними кличами у боротьбі за опанування світу, вони мусять приховати своє дійсне, ретроградне обличчя. Виступаючи проти імперіалізму, вони мусять приховати факт, що вони є володарями єдиної нині імперії. Засуджуючи експлуатацію, вони мусять приховувати факт, що в СССР існує найбільше експлуататорство. Домагаючися свободи людини, вони мусять приховувати факт, що в СССР найбільше поневолення тієї людини.

Наше завдання — усе це викривати. А щоб ми могли цю свою роботу виконувати без жадних перешкод, ми не можемо входити у жадні пертракції з Москвою чи будь-якою її агентурою, так, як, наприклад, акцептовані кілька років тому одною групою „контакти”. Не можемо й приймати московської політики закладництва, як то дехто пропонує, мовляв, не треба того говорити, бо воно логішить долю наших братів в СССР. Обидва підходи шкідливі не тільки з моральної, але й з практичної точки зору.

Симбіоза чи паразитизм

Російські емігранти і частина російських дисидентів вважають, що російський нарід поневолений комунізмом. Для них СССР — це панування міжнародної комуністичної змови над російською нацією. Однак, факти показують, що СССР — це таки російська імперія, і відношення Москви до неросійських „республік” є відношенням центру імперії до своїх колоній: у політиці, економіці, культурі, у всіх виявах людського духа. Найновіші вияви того відношення — згода Москви на відкриття консульства ЗСА у Києві, столиці УССР, а повинна ж би бути амбасада, та новий закон про шкільництво.

З другого боку були в нас і є голоси, що треба

говорити і боротися тільки проти російського імперіалізму, а не комунізму, бо міжнародний комунізм, мовляв, розбитий, бо є національні комунізми, бо комуністичний Китай проти Москви, бо комунізм може бути нашим союзником. Факти ж показують, що теперішні верховоди Кремлю нерозривно зв'язали свою долю з комунізмом. У себе говорять вони про „досягнення комунізму”, про „неминучість перемоги комунізму”, про „піднесення комуністичної моралі”, про „комуністичне виховання мас”, про „комуністичну чуйність”, „комуністичну працьовитість”. По за границями своїх володінь всі зусилля їхні йдуть на зміцнення комуністичних партій у некомуністичних державах, на посилення їхньої роботи. Тепер, наприклад, у Португалії, де, як пише „Шлях Перемоги”, є небезпека „керенщини”, „фінансові потреби партії — як звітує Мілан Дж. Кюбік, репортер „Ньюзвіку” — достатньо покриті 35-мільйоновим дарунком Москви (в доларах)”.

У зовнішній діяльності Москви спеціальне місце займає Куба. Як твердить Баррон, Куба має той романтичний ореол, який дає їй право вступу до країн Латинської Америки і „третього світу”, а одночасно вона є під повною контролею Москви. В 1968 р., коли комуністичні китайські провідники таврували інвазію Москви на Чехо-Словаччину, Кастро ту інвазію виправдував („КГВ”, ст. 150). А „Сандей Ньюз” надрукував коротке, але багатомовне повідомлення „Ассошіейтед Пресс” з 8 серпня 1974 р.: „Приблизно 200.000 молодих кубинців студіюють російську мову з допомогою нового радіового кореспонденційного курсу, який передається на цілий острів.

Історія Дженіфер Майлс, дівчини з Кімберлі (Південна Африка), описана Барроном у його книжці, є доброю ілюстрацією тієї ролі, яку Куба відіграє для Москви. Закінчивши середню школу і заробивши дещо грошей, Дженіфер вибралася в подорож по різних країнах. В Канаді дістас гостре запалення печінки і в часі довгого лікування читала. Статті в канадській пресі про Кубу і боротьбу Че Гевари в Болівії захопили її, і вона почала бачити Кубу як романтик. З убивством Че її фасцинація обертається в одержимість і її будучина стає для неї ясною: вона буде революціонеркою і віддасть себе всеціло для будови нового світу, за який згинув Че і для якого живе Фідель. Щоб здійснити свої мрії, вона їде до Куби, переходить там шпигунський вишкіл і через Канаду дістасься на працю у південно-африканській амбасаді у Вашингтоні. Будучи високою, гарною блондинкою, вона має дістатися до спеціального вашінгтонського урядового кола, та в 1970 р. ЕфБіАй викриває її, і вона мусять повертатись до Південної Африки. Її ж любов до Куби не гасне і вона виливає її в писанні ентузіастичних статей про Кубу („КГВ”, ст. 152-63).

Історія з Кубою і дівчиною з Південної Африки заторкує основну суть нинішньої світової ситуації. Вона вказує і на ту основну різницю між XIX і XX століттям, яку не хочуть бачити ті, що залюбки вису-

вають аналогії з політичної ситуації XIX ст. Нинішні кремлівські володарі мають змогу через відділену океаном Кубу ангажувати для своїх цілей дівчину з Південної Африки, про що царям у XIX ст. не могло й снитися. А це тому, що нинішні кремлівські тирані репрезентують не тільки російський імперіалізм, але й комунізм, факт, що на нього ніяк не можна замикаати очей. В даний момент не важко, як ми ставимось до комунізму. Важливим є те, що ідеї комунізму таки промовляють до певної групи людей, до певного гурту „ідеалістів”, які стають до боротьби за „добро” проти зла, які хочуть будувати т. зв. „ідеальне суспільство”.

І тут підходимо до аномалії нашого XX століття, тобто до співжиття концепційно зовсім взаємосуперечливих суспільних явищ: до співжиття російського імперіалізму і комунізму. Думаю, що цьому явищу у нас замало присвячується уваги. Колись у нас хтось був схарактеризував те співжиття як симбіозу у вужчому розумінні, що означає за Українською Загальною Енциклопедією „спільне життя двох різних родів живин, що обом співникам виходить на користь і пожиток”. І на перший погляд характеристика ніби правильна, бо комунізм в часі революції 1917-20 рр. зберіг фактично російську імперію від розвалу (тільки дещо обкресну) і комунізм допоміг російській імперії розростися до розмірів, про які царі й мрії не могли. З другого ж боку російський імперіалізм допоміг комуністичній статі домінуючою ідеологією в світі і вестити постійний наступ за здійснення пророцтва Маркса на всіх континентах.

Та коли тому співжиттю придивитися уважніше із перспективи майбутнього, то прийдеться ствердити, що тут мається до діла з паразитизмом, і паразитом є російський імперіалізм. От посилена русифікація, яка проходить в СРСР і завданням якої є зміцнити позиції „старшого брата” коштом неросійських народів, прикривається димовою заслоною будування комунізму, і крім китайських комуністів (тепер і вони приїхали) комуністичні партії некомуністичних країн і їхні поплентачі або симпатизують тому процесові, пояснюючи його змаганням до інтернаціоналізму, або взагалі не хочуть його бачити.

Проти того паразитарного співжиття виступив М. Агурський, один з російських дисидентів жидівського походження у своєму зверненні до американської інтелігенції („Новое Русское Слово”, квітень 1974 р.): „Я не звертався б — каже він — до американської інтелігенції, якби не знав, що в її кругах продовжують ще жити численні ілюзії у відношенні до того, що проходило й проходить в СРСР”. І кінчає своє зверненням таким знаменним закликком: — „Шукайте своїх шляхів досягнення соціальної справедливості і свободи, тільки знайте, що, утотожуючи свої ідеали хоч в якій би то не було мірі з державним устроєм, який панує на Сході, ви тим самим можете опинитися на краю катастрофи. Я, однак, певний, що цього з вами не станеться, якщо ви зрозумієте,

що Воркута, Колима, Луб'янка, Соловки не кращі за Освенцім і Майданек”.

Ця пересторога стосується і до тих інтелігентів з нашої еміграційної спільноти, які думають про „контакти” і „реалітети”.

Нині, в добі глибоких антиімперіалістичних почувань у світі, кремлівські верховоди кричать, що вони у себе справедливо розв'язали національне питання. Наше завдання і обов'язок — викривати цю брехню, демаскувати її перед світом, вказуючи одночасно на ганебну роль комунізму в тій перфідній забриханості. А можемо ми це зробити ефективно тільки тоді, коли не будемо поменшувати чи затьмарювати чистого колоніального становища України різними „реалітетними” мудруваннями.

СТАНОВИЩЕ ОДНОГОЛОСНО СХВАЛЕНЕ ЧЛЕНАМИ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ООЧСУ 8-ГО ЛИПНЯ 1974 Р.

Довший час заповіджувана видавництвом „Смоленск” книжка появилася під назвою: Данило Шумук „За східним обрієм” — Спомини. В передмові видавництво пише, що „Спомини” дають багато матеріалу до студій і роздумів молодому поколінню і новій генерації істориків. Для багатьох вони будуть дороговказом і надхненням у боротьбі за свободу нашого народу”.

Такий голосний рекламний вступ (невластивий для спогадів) змушує Головну Управу ООЧСУ подати свої зауваги — остерогу до написаного в споминях.

Спомини (це другий том, першого не було видано, забрано під час першого арешту) „сочинено” — написано на завдану тему так, щоб: а) знеславити, оклеветати боротьбу українського народу 40-их років під проводом ОУН проти німецького і російського загарбництва, б) згустивши фарби, показати читачеві безнадійність і безвиглядність боротьби нації за незалежність, в) впрокнутити читачеві зневіру в боротьбу, можливість її, прищепити інфекцію малоросійства.

„Сочинитель” споминів називає демократичність українського народу недержавною, яка завжди переходить в анархію. Народ — несвідомий, а в протипагу йому — українському народові — „русский народ живучий експансивний і по-переможному мислячий” (ст. 90). Такою є і теза нинішньої політики московського великодержавства.

„Сочинитель” споминів не шкодує чорних барв, щоб якнайбрудніше насвітлити діяльність ОУН, а особливо СВ і Відділів УПА, як антидемократичну, тоталітарну.

У сентиментальному тоні „сочинитель” опише, як оунівці західняки-галичани судили і нищили „східняків”, що вступили в УПА. Давни, забута провокація КГБ знайшла місце в споминях.

Не поминув „сочинитель” і провідних постатей ОУН, щоб не хвистнути їх провокативними копитами. Не пожалів бруду і на діячів УГВР, перекручуючи прізвище президента.

З ВІДГУКІВ НА ПРОВОКАЦІЙНІ НАКЛЕПИ

У зв'язку з наклепом пресових агенцій і деяких газет, що розповсюджували фальшиву вістку про участь груп ОУН і АБН під проводом Я. Стецька у бандитському нападі на поїзд „Італікус”, в якому загинули випадкові подорожні, зокрема жінки і діти, німецька агенція ДДП відкликала 29 вересня своє невірне повідомлення („ШП” 6. 10. цього року).

До цього, однак, часу газети, що передрукували цей наклеп, не помістили відкликання агенції.

„Коррієре делля Сера”, міланський щоденник 11 вересня пише:

„У рамках розслідування міжнародні пов'язання чорних змовників у міжчасі п. Ярослав Стецько з Мюнхену, який — в одному листі за підписом Іргум, скерованому до старшини карабінєрів — був окреслений як член міжнародної терористичної організації, заперечує, що він будь-коли був у контакті з терористичними організаціями в Німеччині і за кордоном і що мав будь-що до діла з атентатом на поїзд „Італікус”.”

Це не є ніяке спростування редакції газети надрукованого нею наклепу і відкликаного пресового агенцією, що на цю газету покликала. Це лише занотування вістия, що Я. Стецько заперечує її правдивість. Газета, що той наклеп розповсюдила, не коментує ані Стецькового заперечення, ані вигаданого нею наклепу.

Голова Білоруського Визвольного Фронту Д. Касмовіч пише до Ярослава Стецька, як голови АБН:

„З великим обуренням прочитав про брехливе, наклепницьке обвинувачення Вас, яке появилася на сторінках „Коррієре делля Сера” ... Для нас ясно, що джерело провокаційного обвинувачення треба шукати у Москві.

Ці підлі наклепи скеровані не тільки супроти Вас, але супроти усіх визвольних сил, які змагаються за свободу своїх народів, поневолених червоною Москвою ... На великий жаль, деякі газети свідомо або несвідомо діють на користь поневоловачів наших країн. Ця чер-

Смакуючи видуману жорстокість Відділів УПА, „сочинитель” ніде не згадує сутичок УПА з німцями, вмівло підсовуючи читачеві думку, що УПА видумка німецька і „все це робилось за дозволом і під контролею німців”.

Цих кілька зауваг-осторог було зроблено під час 25-ої Зустрічі на те, щоб Управи Відділів і членство ОУВФ знали, яку штуку вишварило видавництво, видаючи спомини „сочинителя”, підписаного Д. Шумуком — членом КПЗУ, який проповідував, і то активно, націоналізм, а сам ніколи, як твердить „сочинитель”, не був членом ОУН. „Сочинитель” чи „сочинители” хочуть руками самвидаву, в якому буцімто мала вийти книжка (а вийшла в „Смолоскіні”), знищити ідейно-політичний змаг українських сил, об'єднаних на землях України національного ідею. Подаючи цю коротку осторогу Управам Відділів, просимо протиставити ворожим мітам правду про українську визвольну боротьбу.

гова провокація яскраво свідчить, що Ваша самовіддана праця міцно вдаряє в нашого спільного ворога...”

Деякі газети передрукували відкинення наклепів Я. Стецьком. Для прикладу наводимо коротку нотатку: „Індигутер Цайтунг” (10. 9. 74) за агенцією ДПА п. з. „Українець в екзилі не має нічого спільного з замахом на „Італікуса”: „Організація Українських Націоналістів відкинула твердження, за якими їхній голова Ярослав Стецько мав би співпрацювати в атентаті на експрес „Італікус”. Мета організації, яка бореться за визволення України від російського імперіалізму, виключає будь-який терористичний акт.”

У газеті „Коррієре делля Сера” появилася стаття, у якій твердиться, що атентат на поїзд „Італікус”, під час якого згинувало багато людей, був ділом ... українських націоналістів із групи Ярослава Стецька. Пов'язана міланська газета „доказує”, що цей атентат (відповідальність за який взяла на себе право-екстремна італійська організація „Ордіне неро”) був плянований в Мюнхені на спілку з „українськими екстремістами” з-під етигу Стецька. Більше того, ця „спілка” нібито підготовляє атентати подібного типу в інших європейських країнах ...

Невідомо, якими джерелами користувалася газета, подаючи ці історії. Італійська поліція мала б отримати в тій справі якийсь таємний лист, зі змістом якого ознайомився і кореспондент газети. Не виключено, що всю цю історію видумали у Москві, яка не погорджує жадними засобами в боротьбі з „українськими буржуазними націоналістами”.

Італійська поліція ув'язнила адвоката Франческа Себастьянеллі та близького співробітника неофашистського посла до парламенту Джорджа Альміранте — Альда Базіле за участь у підготовлюванні атентату на поїзд біля Болонії. Їх обвинувачують за передання мільйона лір університетському працівникові в Римі, який свідчив фальшиво, що він приймав в університеті трьох лівих екстремістів (між ними й відомого професора) під час виготовлювання бомби. Після довгих переслухань працівник признався, що його зізнання були неправдиві і його підкупили.

Цю вістку подала за Ройтером „Нос Цюрхер Цайтунг”.

З редакційними коментарями, в яких розкривається провокаційну суть наклепів на Ярослава Стецька, висловили українські часописи „Свобода”, „Америка” та інші. (За „В. Ш.”)

ТРОХИ ГУМОРУ

Якийсь Фред Оуен із стейту Мічіген став перед судом, звинувачений у таких злочинах: поперше, він заплатив фальшивим чеком за перстень для своєї четвертої дружини; подруге, забув розлучитися з двома колишніми дружинами; потретьє, украв у третьої дружини авто, на якому поїхав у весільну подорож з четвертою дружиною.

Д-р Михайло Кушнір

ТРАДИЦІЯ І ПЕРЕСУД

(Із збірки фейлетонів „В пошукуванні вчорашнього дня”)

Українська еміграція живе з головою, поверненою до минулого. Чужі говорять про неї, що „вона хотіла б плисти таким кораблем, який пливе назад”. І справді, хоч кожний українець — це народжений сатирик і критик українських національних хиб і хоч кожний має в собі дещо з віщуна та пророка, що вже давно все передбачив, але кожний займає місце на кораблі-примарі, мріючи про поворот. Не марять про минуле тільки ті, що його не мають. Отже, молоді й ті, яким батьківщина була мачухою. Але навіть і ті скривджені ніколи не забудуть української землі та українського неба.

Еміграції не вертаються, — говориться, але ми потай додаємо в серці: „За виїмком нашої”. Якби тих сповнених туги емігрантів запакувати на велику фльотилію і висадити на українському березі, напевно більша їх частина після небагатьох днів почала б думати, як знову покинути рідний край. Бо вони не знайшли б свого минулого, своїх марень.

Наші брати над Дніпром так само тужать за минулим, як ми тут над Гадсоном. Тільки вони мають змінену батьківщину, а ми її зовсім не маємо.

Отже, варто призадуматись над тим, чи наша любов до батьківщини не є тільки маренням, а Край — мітом, казкою, сонним привидом. Бо батьківщина, — це не затриманий час, не раз написана книжка чи раз намальована картина. Оце й є: емігранти тужать за буколічним малюнком, на якому посередині пливе Дніпро, а на берегах стоять селяни у вишиваних сорочках та свитах, кароокі дівчата, спершись на снопах пшениці, а побіч козаки з-під Конотопу і Жванця.

А батьківщина — це великий суспільний обов'язок, дійсність, що постійно змінюється.

Батьківщина може існувати і без землі, в душах і збірній волі. Але тоді вона приносить не користь, а тільки труд і зусилля. Від тієї, зобов'язуючої батьківщини ми радо втікаємо до ідилії щастя і розкоші.

На жаль, правдивою є тільки та зобов'язуюча батьківщина, друга вже давно померла. Ніхто вже не знайде щастя вдома, бо його немає на батьківщині. Батьківщина — це вже тепер тільки свідомий обов'язок.

Наші письменники на еміграції неначе чарівники-ворожбити. Вони викликають дух давно померлого минулого і, як на рисунковому фільмі, показують нам батьківщину як замок царівни Білосніжки, як сади з країни чарів, як збірку переказів, легенд про мавок, водяників і русалок, як забобонний, пересудний, патріархальний світ з-поза межі дійсності. Виховники на еміграції дивуються, що ті казки не поривають дітей, а що ж і говорити про доростаючу молодь в другій половині ХХ сторіччя.

Хто знає, чи найкращим засобом збереження національної спільноти на еміграції не була б боротьба з мітами і пересудами? Зрушення з основ брили легенд? Відчинення вікон на Божий світ дійсності?

Наближення України до світу? Коли ж на еміграції урочисто поховасмо білі хатки під солом'яними стріхами, заховані в мальвах і соняшниках, і побудуємо села з цегли, коли ж шевці з Угнева стануть біля варстатів новочасних фабрик, коли ж врешті зникнуть жорна, кросна й рало?

Бо як же ми звідси бачимо батьківщину? Для одних — це вигідна посада і добра платня, для інших — почесні в громадянстві і двомісячні вакації. Для одних — це вілля в Карпатах і дозвілля над Прутом, для других — дискусії у „Віденці” чи „Центральній” у гурті друзів і знайомих. А інші, і цих дуже багато, замикають батьківщину в межах різдвяного чи великоднього стола. Не так серцем за нею тужать, як шлунком. А ця мрія про вигадливу їжу є одним із проявів туги за померлими і давноминулими часами.

Але не час тепер на гулящі збитки, бо до стола прийшли виголоджені віками люди з-під стріх і з ліп'янок. Не час на домашні фабрики

їжі, бо треба виконати важливіші і пильніші праці. Тому перекладанці й бабки пересуваються невблаганно в минуле, подібно як настоянки, запіканки і смажені поросята. А втім, у казках і повістях нехай собі залишаться, даючи свідомство давнім часам. Але річ у тому, щоб вони не були вказанням на майбутнє, предметом пожадань і щоб вони не поглиблювали прірви між життям сучасного світу і нашою уявою.

Візія батьківщини має спиратися не на картини зі старосвітських ілюзій, але на дійсність, якою вже користуються щасливіші народи. Тут, на еміграції, батьки говорять до дітей: „У нас цілком інакше; у нас весна — зозулине кування, соловейків спів, клекотіння бузків, пахоці жасміну, бузка і конвалій; у нас весілля тиждень тривало; у нас на Великдень столи вгинались”...

Діти люблять казки, нічого не знаючи про те, що батьки беруть їх серйозно. Українські батьки на еміграції не читають дітям Андерсена і Глібова, але оповідають про свою Україну. Але діти доростають, їх ум замикається перед казками і хапливо поглинає дійсність. І оце починається трагедія. Вир життя пориває тих виростлих українських дітей у чужий світ, бо веселок і легенд триматися не можна. Ті діти соромляться, що у нас інакше, а не так само або хоч подібно, як у чужих. Батьківщина перестає для них бути дійсністю, а представляється як наївний міт. Україна наших дітей не може бути в постелах та сіряках і обмежуватись вишневим садком та парафіяльним домом, оброслим диким виноградом, але мусить бути така, як країни на Заході. Українське вугілля і сталь, залізна і манганова руди, нафта, сіль, олово і міста з новочасним будівництвом, і ремесла, промислова, рільнича і культурна творчість — повинні бути ідеалами, показуваними українській молоді на еміграції.

Це, звичайно, не все. Нарід — це передусім традиція і спільнота цілей. Легенди про Кня, Щека й Хорива, про Аскольда і Дира, про сплячих лицарів, домовиків, великодні столи і звичаї, ніч під Івана Купала є теж частиною національної традиції, але не на них ця традиція кінчається.

Українські релігійні, історичні, наукові, культурні традиції, традиції праці й боротьби надзвичайні і невичерпні. Тільки ми їх заслзозили і зробили плиткими і тривіальними. Витягаємо з національного шпихліру коралики, а не штаби золота, стрічки, а не книжки, казки, а не біографії, сонники, а не трактати. Знання рідної історії в українців надивовижу мале та тісне, і Рюрик нам ближчий, ніж Сковорода, Потебня та Нарбут.

Нашу традицію треба, отже, чимскорше очистити з павутиння пересудів і пилу легенд. Треба вивести її з дитинства. Бо традиція є жилою скарбницею, незамуленим джерелом, серцем історії. Серцем тисячолітньої історії.

Традиція — не забобон і не народня пісенька.

ЗМІНА В СОВЕТСЬКІЙ СТРАТЕГІЇ

На підставі аналізу сучасної військової стратегії в ССРСР американські експерти, — пише „Ньюзвік”, — прийшла до висновку, що в советському генеральному штабі вирішили, що війна в Європі не мусить спричинитися до вибуху світової атомової війни, в якій цілковито були б знищені воюючі сторони. З цієї причини в ССРСР почали спішно будувати нові джетові літаки типу СЮ-19, перші після Другої світової війни російські бойові літаки, призначені для підтримки наземних військ з не атомовими, а звичайними бомбами та ракетами. Це, твердять американські експерти, є доказом того, що в Кремлі не вірять у неминучість нуклеарної війни.

* * *

З НОВИХ КНИЖОК

Жан Кокто: *Людський Голос*. Драма видатного сучасного французького письменника, мистця і театрального діяча Жана Кокто в українському перекладі Оксани Соловей. Стор. 43. Ціна — 1.50 дол.

Анатоль Камінський: *Між Двома Революціями* — Від селянської революції минулого до робітничої революції майбутнього. — Нова книжка есеїв автора книжок з історії української політичної думки: *На Новому Етапі, За Сучасну Концепцію Української Революції і Динаміка Визвольної Боротьби*. Стор. 216. Ціна — 6.50 дол.

Іван Бакало: *Національна Політика Леніна*. Остання праця померлого 1972 року українського еміграційного економіста й історика про ленінську національну політику, почавши від встановлення советської влади через період централізованої держави і диктатури Сталіна аж до теперішнього колективного керівництва КПРС. Стор. 212. Ціна — 6.50 дол.

КОНГРЕСМЕНІ РІНАЛДО, МІТЧЕЛ В ОБОРОН МОРОЗА

Зустрічі членів Комітету Оборони Валентина Мороза з конгресменами мали конкретні наслідки: серед конгресменів, що прислалися до захисників Мороза, були Метью Ріналдо з Нью Джерзі і Паррен Мітчел з Меріленду.

Конгресмен Ріналдо написав листа до советського посла у Вашингтоні, Анатолія Добриніна, в якому вказав на стурбованість долею ув'язненого українського історика Валентина Мороза. Далі він зазначив:

„Від імени всіх, хто цінить і шанує свободу людини, я закликаю советський уряд ужити заходів щоб гарантувати Морозові гуманне трактування, оприлюднити інформації про стан його здоров'я і умови його ув'язнення.”

Паррен Мітчел, який репрезентує район Балтимору, рішуче підтримує Комітет Оборони Валентина Мороза. 21-го серпня він надіслав до президента Форда такого листа:

„Я був приголомшений, довідавшись про долю Валентина Мороза, українського історика, який 1-го липня почав голодівку, вимагаючи звільнення з камери-одиночки у Володимирській в'язниці в Советському Союзі. Я вважаю жалюгідним той факт, що советський уряд, з яким ми намагаємося поліпшити відносини і послабити напруження, засуджує на 14 років ув'язнення й заслання особу, єдиним „злочинном” якої було те, що вона виступила на захист людських і національних прав, гарантованих Конституцією ССРСР.

„Я закликаю уряд ЗСА, який недавно сам був свідком випадків зловживання сили, висловити советському урядові свою стурбованість трактуванням Валентина Мороза та інших захисників людських прав у Советському Союзі. Уряд ЗСА не сприятиме справі миру в світі, якщо зречеться свого права реагувати на вияви несправедливості, де б вона не була.

„Я вповні підтримую і віддаю належне українсько-американським студентам, які провадять голодівку солідарності з Валентином Морозом біля советського посольства, і закликаю моїх колеґ також висловити свою підтримку.”

Конгресмен Мітчел, один з керівників так званих „Чорних фракційних зборів” (Блек Кокус), під час засідання цієї групи з президентом Фордом порушив справу Мороза.

Представники Комітету Оборони Валентина Мороза відвідали також Державний Департамент, де довідались, що, після одержання листів від конгресменів у справі Мороза, Вашингтон доручив американському посольству в Москві дістати інформації про стан Мороза, використовуючи „неофіційні шляхи”. Представник Державного Департаменту сказав, що вони одержали не підтвержені інформації про те, що Мороз уже не голодує. Спроби довідатись про стан Мороза офіційним шляхом були відкинуті Москвою.

Є дуже добрі шанси на те, що в Конгресі буде подано проєкт резолюції в справі Валентина Мороза.

ПІДПІЛЬНИЙ „УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК” ЗНОВУ ВИХОДИТЬ

По двох роках перерви в Україні появилoся 7-8 число самевидавного „Українського Вісника”. У заклик до читачів звернено увагу на потребу розгортання національно-визвольної боротьби шляхом масового розповсюдження вільного слова, що його репрезентує журнал „Український Вісник”. При тому виразно підкреслено, що „нема такої сили, яка могла б убити вільне слово нескореного народу. Ніякі репресії, якими жорстокими вони не були б, не в силі зламати дух свободи. І ось, у важких умовах виходить чергове число нашого журналу, тяжкі випробування ще більше нас загартували”.

Політичне кредо „Українського Вісника”: безкомпромісова боротьба за визволення України, за деколонізацію ССРСР і демократичні свободи.

„Наш журнал — читасмо у зверненні — займатиме чітко окреслену політичну позицію з провідним безкомпромісовим антиколоніальним напрямком. Навколо нашого органу будемо намагатися надалі об'єднати всі демократичні антиколоніальні групи на Україні, бо тільки в цьому напрямку бачимо поступ у розгортанні національно-визвольної боротьби за демократію”.

МОРОЗ У ЛУБ'ЯНСЬКІЙ ТЮРМІ

Валентина Мороза перевезено з Владімірської тюрми на Луб'янку у Москві. Під час зустрічі канадського міністра закордонних справ МекЕкена з А. Громником в Нью Йорку поставлено справу Мороза як основне питання. Канадська преса повідомила, що Ален МекЕкен підняв справу Мороза з двох мотивів: з гуманітарних — щодо його стану здоров'я, як і голодівки, та на вимогу українців у Канаді, які затривожені долею ув'язнених і репресованих. Далі він сказав, що справа Мороза може вплинути на взаємини Канади з ССРСР. Не було порушене в розмові з Громником питання жидів в ССРСР, ні долі канадського громадянина Д. Гельдіяшвілі, грузина з походження, що його в Батумі засуджено до розстрілу.

Газета „Монтреал Стар” відмітила, що Громник не відмовився від обговорення справи В. Мороза. Сказав, що піби його здоров'я задовільне, ним опікуються лікарі і що В. Мороза перевезено з Владімірської тюрми на Луб'янку в Москві.

В. Мороз передав вітання всім знайомим і друзям, зокрема усім тим, що турбуються за його долю. В листі до родини він пише: „Фізичних сил у мене немає, але духово тримаюся міцно”.

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ

НА

ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА”

С. М. Горак

Акт 30 червня 1941 року оправданий історією

(Закінчення)

Відмова українського національного табору від співпраці з большевицькою Москвою звільнила українську націю від відповідальності за всі злочини Москви. Число жертв большевизму обраховують від 25 (як це робить британський історик Роберт Конквест) до 45 мільйонів людей за підрахунками Міжнародного Червоного Хреста. Те, що промовчувано з різних причин у західньому світі протягом десятиліть, стає щораз більш і більш відомим і потрясає сумлінням чесних людей, а рівночасно кидає чорну пляму відповідальності на тих, що десятиліттями співпрацювали, піддержували і вихваляли червоний режим, який мордував, виголоджував і тортурував мільйони!

Ніхто інший, як саме ті західні поплентачі тиранії десятками років ображали нас, обвинувачували нас і повторювали брехні большевицької пропаганди з наміром нашої дискримінації та виелімінування з арени світової опінії. Недобиткам тих поплентачів радимо прочитати страшну змістом книжку Давида Коуте, „Дзе Феллов-Трейвелерс; А постскрипт ту ді Енлайтмент.” (Лондон 1973 р.). Мова йде тут про найгіршу форму добровільної коляборації з найбільшим злочинцем історії Сталінім у рядах західніх інтелектуалів, як Бернард Шов, Андре Жід, Гайнріх Ман і сотки інших разом із політиками типу Ерріо. Ніхто тих „освічених анальфабетів” не змушував коляборувати, ніхто не вимагав від них ціни життя, вони були вільними людьми у вільних державах і, не зважаючи на це все, віддавали свій талант і час, щоб прославляти вбивця мільйонів. Ці зрадники свободи ненавиділи нас найбільше, бо ми були і є живими свідками їхньої глупоти, неправди і морального занепаду.

І саме завдяки Актіві 30 червня 1941 року українська нація має право і обов'язок засудити це коляборантство, за яким приховувалося бажання большевиків винищити цілі народи включно із українським. До тієї морально-інтелектуальної коляборації і допомоги большевизму слід також відмітити факт, що така могутня держава як ЗСА ще перед входом у війну во-

сени 1941 року розпочала масове висилання зброї Сталінові і загальна сума тієї допомоги з кінцем 1944 року осягнула понад 11 бильйонів доларів. Ця допомога Советам, а не марксизм і не комуністична система, врятувала сталінський режим в СССР.

Іншим фактором, який вирішив перебіг війни, була злочинна політика нацистської Німеччини на воєнних теренах. Ця допомога Гітлера Сталінові є одним із найбільших парадоксів історії, ефект якої не оминув і українців. Одночасно з тим цей факт пригадує історикові істину, за якою мілітарні успіхи, сила і дії не завжди вирішують великі проблеми. Повне політичне банкрутство, сліпота і незнання обставин виявилися факторами сильнішими за мілітаризм, і про це ми також пам'ятаємо. Залізні бомби таки не в силі знищити ідейних бомб. Змагання ідей, світоглядів не припиняється з моментом закінчення виграної чи програної війни — вони діють, формують і вирішують будучину куди більш прецизійно, як знаряди і брутальна сила. Через тридцять років після виграної війни Москва ще більше затривожена силою українського націоналізму, бажанням українців стати вільними, яке поширюється як ріки по дощах.

Для нас у 1941 році присутність сильної німецької армії не була академічним питанням, дискутованим на віддалі і опісля, але проблемою дня і ночі, життя і смерті, видержання або знищення. В таких обставинах питання вимушеної умовинами співпраці поділяється на різні ступні, категорії і потреби. Так, як жидівська міліція в геттах і „юденрати” шукали можливостей оминати найгіршого, так і український народ вимушеним був шукати лінії співпраці, яка заповняла б максимально наші потреби. Це вже тактика, а не безвідповідальна коляборація на шкоду власній державі чи народові, як це мало місце у випадку французьких, норвезьких чи навіть і польських коляборантів.

Але й тут, в тих найбільш безвідрадних обставинах, ОУН своїми актами та політикою ясно й недвозначно визначила становище укра-

їнського національного табору, виступаючи силою УПА проти двох тиранів одночасно. Це таки не романтика і розпач, а потягнення, яке має історичну вартість і стає доказом моральної чистоти інтенцій програми ОУН. Гасло „Свобода націям і людині!” проголошене, як наріжні камені націоналістичного світогляду, зберегло свою чистоту і віковичну важливість, яким і в наш час тяжко, а то й неможливо протиставити інші, шляхетніші ідеали історичної людини.

Маніфест Національних Зборів, проголошений 30 червня 1941 р. у Львові, визначав вартості та завдання, яких і нині національно свідомий українець не буде заперечувати і відрікатися: „Суверенна українська влада запевнить українському народові лад і порядок, всесторонній розвиток усіх його сил та задоволення потреб. . . Українська національно-революційна армія, що теориться на українській землі, боротиметься далі проти московської окупації за Суверенну Соборну Державу і новий, справедливий лад у цілому світі. . .”

Подібні слова безперервної історичної вартости читаємо також у „Пастирському листі” Митрополита Кир Андрея: „. . . Український нарід мусить у цій історичній хвилі показати, що має досить почуття авторитету й життєвої сили, щоб заслужити на таке положення серед народів Європи, в яким міг би розвинути усі Богом дані сили. Карністю, солідарністю, совісним сповненням обов'язків докажем, що ви доросли до державного життя. . .”

Так, сьогодні, як і в минулому, ми не вимагаємо для себе більше, ніж це дано багатьом іншим народам світу без меншої жертви крові, наснаги і боротьби. Ми не гірші від американців, англійців, ізраїльтян, арабів, ірландців і народів Африки, яким уже ніхто в наш час не заперечує права на самостійність, свободу і національну гордість. Нам на ділі байдуже, що вороги думають про нас, бо й ми не приховуємо нашої думки про їхні акти насильства, варварства і злочинів. Нам байдуже, чи іншим наші змагання є симпатичними чи ні, бо вони й так не ділили з нами наших страждань, смерті і голоду. Нам байдуже, чи т. зв. „кон'юнктура” є за нас чи проти нас, бо ми маємо завершити те, що нам належиться — рівність з рівними і вільними. Тому ми й нині не від-

мовляємося від Акту 1941 року, бо він був нашим і залишається програмою до дня здійснення на вільній землі золотоколосної України. Те, що розпочато історичними актами років 1917-1918, відновлено і продовжено в 1941 році, мусить остаточно завершитися природним процесом відродження нації, бо ми не повинні, не хочемо і певно не будемо виїмком історії.

В цьому аспекті нашого минулого ми уважаємо, що Актом 30-го червня ми стали самостійниками, а не коляборантами чужих сил, і цю істину тільки так вписуємо у наші підручники історії в надії, що ті, які помилялися в минулому, матимуть відвагу і мудрість перевірити, виправити їхні помилки і не перешкоджати вже більше нам у нашому чесному змагу за те, що визнали всі інші народи світу і те, що затверджено документами Об'єднаних Націй. Так, як в 1941 році, ми не перестрашені могутністю ворогів, бо з історії пригадуємо попіл Римської імперії і пам'ятаємо руїни „вічного Третього Райху”. Звичайно тут ми не є наївними, а наївними є ті, хто вірить в абсолют мілітарної сили, якою хочуть нас або застрашувати або деморалізувати до ступня пасивности. Ніщо інше не задовольнить нашого ворога більше, як наша бездіяльність, і це ми також знаємо.

Так, як наші історичні акти передавалися з покоління в покоління, так і історична наснага та туга за справедливими законами для вільної України переходять у нові покоління на Україні і скрізь. І без великих подій 1941-42 років це чергове національне відродження не наспіло б так скоро і так сильно. Сьогодні стверджуємо, що історія не тільки що виправдала Акт 30-го червня 1941 р., але й підносить його до нових величин українського чину, і чим далі ми віддаляємося від тих незабутніх днів, тим яснішим стає, що історична мудрість була з тими, хто мав нагоду і честь бути співтворцями, учасниками та свідками того дня.

Також згідно із логікою історії та обставин український національний табір створив Українську Повстанську Армію, розуміючи добре, що ніхто з чужинців не буде боротися за нашу правду і справу. Історія УПА є ще іншою похвалою Україні і її нерівна, але мілітарно знаменита боротьба запевнила нашій нації місце в історії Другої світової війни, і хіба одно з найбільш почесних, бо лицарськість воїнів УПА є

бездоганною. В той час, як інші армії поповнювали страшні злочини супроти безборонного населення, вживали літаків, щоб тисячами вбивати дітей та жінок, стріляти полонених із пов'язаними руками і заповняли могили в Катинях, Вінницях і скрізь по всіх теренах війни, — УПА в душі націоналістичної гордості шукала зустрічей з ворогом, озброєним куди краще, як вона сама.

І ніхто не сміє повчати нас лицарськості, бо ми також знаємо з історії, що й демократичні армії Англії та Америки поповнили злочини, прощення яким немає. Видати сотки тисяч полонених в руки Сталіна, як це зробили альянти, про що звітує Джуліус Епштайн у книжці „Оперейшен Кілгол” (1973), є воєнним злочином, який не сміє бути ані забутим, ані повтореним. Додамо до цих фактів ще злочинну діяльність СМЕРШ'у в часі війни, а опісля різні Мі-ляй масакри у В'єтнамі, і тоді побачимо, хто мусить кого судити і за що. Не нам доводиться тримати в таємних архівах документи злочинів, а Москві і навіть тим, що хотіли колись повчати нас демократії і справедливості. Наша справедливість є чесною і дійсною, бо ми боролися за чесне діло поневоленої нації, а яка є їхня „справедливість”, то залишаємо це на суд історії, яку можна замовчувати, перекручувати і переписувати, але не завжди і не скрізь, а головне, що історія не мовчить навіть під тоталітарними режимами.

Думаємо, що настав уже час, щоб ми не читали тільки про наші похибки, недотягнення і самобичування, бо світова історія так мало відмічає непомилність інших. Не знаючи історії інших народів, ми часто ставали жертвами шантажів, неправди і наївності, що межує з комплексом меншовартості. Жертв такого психічного терору у нас, на жаль, забагато і їх знаходимо частіше, як бажалося б. Для них націоналізм американський, китайський, московський і французький є пошанигідним і виправданим, а наш визвольний, справедливий і народній націоналізм стає „архаїчним”, підозрілим і навіть небажаним. Згадки про ОУН, УПА і УГВР декого разять — і це є певним доказом того, як мало ми самі знаємо наше минуле, як мало знаємо історію і якими є духово слабими. В той самий час Акт 30-го червня 1941 року переконує, що лише деякі народи

Європи мали відвагу мужньо і відкрито виступити збройно проти двох тираній, які змовилися, щоб знищити вільний світ, а відтак накинута одна на одну в погоні за новими здобичами. Ми боролися тоді, як мільйони мовчали, і тому залишаймося і далі гордими і відважними, бо для інших певно не треба буде вільної України.

10-ТА КОНФЕРЕНЦІЯ КОЛ. ВОЯКІВ УПА

10-та Конференція колишніх вояків УПА в Америці і Канаді відбулася 28 жовтня в Українському Народньому Домі в Йонкерсі, Н. Й. В Конференції взяли участь члени Головних Управ Товариств кол. вояків УПА в ЗСА і в Канаді та делегати Відділів з Чикаго, Клівленду, Йонкерсу, Воффало, Ньюарк-Ірвінгтону, Детройту, Філадельфії, Нью Йорку. Нарадами проводила Президія в складі: М. Ковальчин (ЗСА) — голова, М. Клишко (ЗСА) і В. Макар (Канада) секретарі і М. Кульчицька — член президії. Конференція була присвячена 15-річчю з дня смерті сл. п. Степана Бандери, 30-річчю УГВР, 60-річчю вимаршу перших відділів УСС та 30-річчю бою під Бродами. Вшановано пам'ять померлих в останньому часі друзів-упівців: Марії Гірної, кол. зв'язкової УПА, Івана Поповича-Розбишаки, Василя Лагодюка — Івана Хміля, воїна УПА і поета з Полісся та Зіновія Бориса-Жана, старшини УПА.

Присутні вислухали звідомлення членів Головних Управ Товариств кол. вояків УПА в ЗСА і в Канаді, а також звіти про стан і працю Відділів, вислухали коротке з'ясування теперішнього положення в світі, в Україні та серед української еміграції (слово Ст. Голяша), обговорили справи внутрішньоорганізаційні, фінансово-господарські, допомогові, видавничі, зовнішніх зв'язків і співпраці з іншими організаціями та вислали відповідні постанови.

Конференція розглянула і гостро засудила інспіровані Москвою напасті проти УПА і її чоловічих представників, зокрема Лева Футали-Лагідного, і опублікування мельниківським видавництвом кагебівської фальшивики, т. зв. „Спогадів Шумука”.

Винесено постанову в справі загальнонародського відзначення 25-річчя дня героїської смерті Головного Командира УПА ген.-хор. Романа Шухевича-Чупринки, що припадає на 5 березня 1975 року.

Головну Управу Товариства уповноважено завершити угоду в справі закупу окремої упівської ділянки на цвинтарі у Бавид Бруку. Зобов'язано членів Товариств включитися щедрими датками в акцію збірки мільйонного Фонду Оборони України.

Учасники Конференції вислали голові Відділу Т-ва кол. вояків УПА в Ньюарк-Ірвінгтоні, інж. Богданові Макові, який перебуває у шпиталі, листа з сердечним привітом та побажанням скорого одужання.

Ділові наради, що проходили у дружній атмосфері, закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна”. Після

В. С-ко

„Славні предки” сучасних кремлівських можновладців

Щоб рятувати „Росію-матушку” від загибелі в часі Другої світової війни, як відомо, з наказу Сталіна запроваджено медалі й ордени різних царських полководців, зокрема Суворова і Кутузова, щоб піднести патріотичні почуття російського народу. Однак після „десталінізації”, проведеної на XX партійному з’їзді, ці ордени залишено, і тепер вони все ще красуються на грудях советських генералів і інших „героїв”.

У самвидавному журналі „Політичний Щоденник”, що виходить російською мовою, якийсь невідомий автор, навівши цілий ряд прикладів відродження сталінізму в СРСР, дає такі характеристики „славним предкам” Суворову і Кутузову:

„Олександр Суворов (1730-1800) — визначний царський полководець-рабовласник. Він прославився умінням вести своїх солдатів-кріпаків на смерть і на муки задля інтересів своїх гнобителів-рабовласників, дідичів-кріпосників. Саме ця сторона його полководницького мистецтва була головною частиною його „науки перемагати”.

Суворов з царського наказу віддавав свій військовий талант на криваве приборкання повсталі Польщі. Він провадив російські полки проти армії Французької революції. Він доставив до Москви на люту кару закутого в ланцюги, замкненого в залізну клітку бунтівливого ватажка селянського повстання — Омеляна Пугачова. Як нагороду за свої подвиги, окрім усього іншого, він одержав 4,000 кріпаків. Уся родина Суворових належала до найжорстокіших кріпосників того часу. Відомі „накази” його батька й матері з „наукою” — як краще визискувати належних їм закріпачених селян . . .

. . . Погляньмо на іншого „нашого предка” — Михайла Кутузова (1745-1813). Щоб уявити

того відбулася спільна вечерея, приготовлена панями з місцевого Відділу ОЖ ОЧСУ, яка пройшла при співі упівських пісень.

собі, як далеко ми (большевики — ред.) відійшли від ленінських оцінок цього „лукавого царедворця”, вистачить звернутися до старих чисел газети „Правда”.

У вересні 1912 року відзначалось сторіччя Бородинського бою*. Большевицька „Правда”, що виходила легально в умовах царського цензурного режиму, давала і Бородинському боєві і самому фельдмаршалові Кутузову, як полководцеві, оцінки, які цілковито заперечують нині остівувані дитирамби і славослов’я.

Є декілька мітів, створених для затвердження культу Кутузова, для того, щоб цього, за словами „Правди”, типового царського генерала і запеклого кріпосника зачислити до сонму народних героїв.

Потерше, всяким способом підкреслюється той факт, що Кутузов був висунений „суспільством” всуперек волі імператора Александра І. Однак, насправді, він був висунений улюбленцями царя — Аракчєєвим** і Балашовим, що завідували поліційними справами. Кутузова, кажуть, не любив Александр. Але випускають з уваги, що в той період в „опозиції” до царя було багато якраз найбільш запеклих, найбільш мрякобісних, найбільш реакційних дворян-кріпосників, які не терпіли навіть натяку на послаблення їхньої влади. А Кутузов був типовим генералом-кріпосником.

Подруге, звичайно малюють картину зворушливого „народолюбства” Кутузова, яке, мовляв, виявилось у його підтримці партизанського руху в період боротьби з Наполеоном. Але історичні факти говорять про щось інше. Дозволяючи Денісові Давидову, Николаєві Фігнерові та кільком іншим офіцерам вести пар-

* Генеральна баталія під селом Бородіном у серпні 1812 року, в якій французька армія розбила армію російського царя Александра І і здобула Москву.

** Граф Алексєй Аракчєєв (1769-1834) — всесильний царський ставленець при Александрові І, який запровадив у країні режим найлютішої політичної реакції, політичної сваволі. Придушив у 1817 р. повстання бузьких козаків, вчинив жорстоку розправу над учасниками Чугуївського повстання військ на Україні в 1819 р. і над селянами-повстанцями на Катеринославщині в 1820 році. — Ред.

В. Макар
секретар

тизанські дії в запіллі ворога, Кутузов найгостріше забороняв залучати до цієї справи „неорганізоване населення”. Лише військові частини, лише під надійною командою „панів офіцерів” допускалось до партизанських воєнних дій із зброєю в руках. Видавати зброю населенню, озброювати селян або міське простолюддя вважалося за річ надзвичайно небезпечну. Величезні склади зброї в Москві оберігалось від розкрадання народом і їх цілісінькими передано Наполеонові, який захопив столицю Росії.

Якщо в селянських партизанських загонах виявлялось, окрім вил та ломак, якунебудь зброю, то в основному була це зброя, здобута в бою у ворога. Для „народолюбця” Кутузова озброєний селянин-кріпак був небезпечний і страшний. Образ хитрого царедворця, генерала-кріпосника аж не є такий привабливий, щоб зачислити його до тих наших „предків”, які мають нас надихати . . .”

Прославляння Сталіним, а тепер московськими можновладцями, його наступниками генералісимуса Суворова і фельдмаршала Кутузова, найретроградніших московських полководців, які „піднесли славу Росії” і „відстояли її незалежність” — яскраве свідчення, як далеко зсунулись большевики в своєму зоологічному шовінізмі й звірячому націоналізмі з позицій Карла Маркса та його інтернаціоналізму.

Для українських істориків вдячним завданням було б написати й перекласти англійською мовою історію „еволюції” московської комуністичної партії в періоді від 1912-го року до наших днів, коли під гаслом „пролетарського інтернаціоналізму” Брежнев та його кліка відновлюють режим царя Николая „Палкіна” і ведуть шалену боротьбу з найменшими виявами національної свідомості в окупованих Москвою країнах, коли тюрмою і психіатричною лікарнею карають вони людей, які вимагають повернення належних прав народам цих поневолених країн.

СВІТ ЯК ПЕКЕЛЬНА БОМБА

Конгресмен-демократ з Меріленду Д. Лонг виступив у Конгресі з перестоогою, що Америка, постачаючи малим державам нуклеарні матеріяли, може обернути цілий світ на величезну атомову бомбу. „Ми вже тепер, — заявив він, — продаємо атомові реактори 33 країнам,

а це великою мірою збільшує їх можливості виготовляти самим атомові бомби, бо модерні атомові реактори продукують плутоній — головний інгредієнт нуклеарної зброї. Минулого червня колишній президент Ніксон проголосив плян продажу атомових реакторів Єгиптові і Ізраїлеві.

З'єднані Стейти мають допомогти також Іранові побудувати атомовий реактор і підписали угоду про постачання тій країні нуклеарного палива. Недавно шах Ірану похвалювався, що „скорше, як дехто думає, ми матимемо власну атомову зброю”.

Хто може ручитися, — заявив конгресмен Лонг, — що атомові матеріяли, які ми продаємо закордон, не дістануться тим чи іншим способом в руки терористів або якогонебудь безоглядного в своїх поступованнях уряду. Конгресмен Лонг вимагає, щоб кожну угоду на продаж нуклеарних матеріялів апробував Конгрес.

Конгресмен Лонг не згадав у своєму виступі, що Советський Союз чи не в більших кількостях як ЗСА постачає нуклеарні матеріяли країнам, які хоче захопити під свої впливи.

* * *

З В Е Р Н Е Н Н Я Т-ВА „РІДНА ШКОЛА” В НІМЕЧЧИНІ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

Вже минає три роки, як Т-во „Рідна Школа” в Західній Німеччині придбало власний будинок, в якому виховується українська молодь. Життя показало, що лише у власному приміщенні можна створити суто українське середовище й родинну атмосферу.

Однак, цим корисним набутком „Рідна Школа” взяла на себе важкі фінансові зобов'язання. На будинку тяжать великі борги, які можна сплатити тільки при моральній і фінансовій підтримці українського громадянства. Тому Управа Товариства звертається до українського громадянства з проханням допомогти Українському Інтернатові своїми пожертвами.

Сподіваємось, що всі, хто цінить значення національного виховання українського молодого покоління і визнає потребу рішучої боротьби з денационалізацією, не тільки не відмовить своєї пожертви на цю важливу справу, але й заохотить своїх приятелів та знайомих піти за їх прикладом.

Управа просить переказувати пожертви на банківське конто Товариства:

Bayerische Vereinsbank

München, Konto Nr. 645.

або безпосередньо на адресу:

Ukrainischer Schulverein „Ridna Schkola”,
8 München 40, Issaring 11.

За Управу Товариства:

Доц. д-р Григорій Васильович — голова

Мігр Володимир Ленік — секретар

О. прот. Пал. Дубицький — заступник голови

Мігр Володимир Дідович — фінансовий референт

Людмила Мойсеева

Шевченко і російські слов'янофіли

Переглядаючи одне з чисел московської „Литературной Газеты”, натрапляємо на рецензію Г. Шторма про нове, вже друге видання С. Мошинського „С. Т. Аксаков. Жизнь и творчество”.

Сама постать Аксакова, провідного діяча т. зв. слов'янофілів у Росії середини XIX стол., не дуже вже б цікавила нас, якби не факт його приятелювання з Шевченком. Останні події в Україні та й взагалі практика писати на замовлення „партії і уряду” змушують нас ставитися з недовір'ям до всіх ревелюцій істориків літератури, як нібито науково-об'єктивно не ставилися б вони до предмету своєї праці. Тож і з приводу цієї книжки виникає питання: чи не буде пропущено в ній те, що росіянам не подобається, а решту перекручено так, як цього вимагає мотто книжки, взяте від Горького: „Найважливіша властивість совєтської історичної прози — рішуча переоцінка подій і діячів минулого”, щоб Аксакова, відомого досі в совєтському літературознавстві, як „запеклого консерватиста, кріпосника і ретрограда”, як про нього досі висловлювалось підсовєтське офіційне літературознавство, зробити сприйнятливим для сьогоденного совєтського читача.

Із статті Шторма виходить, що автор упорався із своїм завданням і, використавши не тільки друковану творчість письменника, але й неопубліковану епістолярну спадщину його, розбив „легенду” консерватизму, зробив з Аксакова „будівничого великості Росії”, а це й потрібно було доказати. Не будемо сперечатися з автором, бо „консерватизм” Аксакова не міг бути насправді перешкодою, якщо і царів Івана Лютого та Петра I зараховано до большевицького „лику святих”. Що червоної Москві, яка постійно „біліє”, потрібні слов'янофіли — нема сумніву: речники триединої формули: „самодержавіє, православіє і народність” якнайкраще відповідають сучасним вимогам КПСС. Своєго часу слов'янофілість пробував використовувати і Сталін. Але повернімось до Аксакова і Шевченка.

Як знаємо з біографії Шевченка, слов'янофіли, через своє зацікавлення „народністю”,

приділяли багато уваги „найбільш народному” з усіх поетів Шевченкові. І чільні представники слов'янофілів: Хом'яков, Аскоченський, Аксаков та інші були знайомими Шевченка, завдяки в першу чергу Максимовичеві, що теж належав до їх гурту. Це був час, коли різкої межі між „народністю” російською і українською не проводили.

Аксаков зацікавився Шевченком, і в час Шевченкового заслання листувався з ним. Відомо і про автопортрет Шевченка з його власноручним підписом, переданий Шевченком через Щепкіна Аксакову. Ось що подибуємо в Ф. Прийми („Шевченко и русская литература XIX века”, Москва-Ленинград 1961) про це: „Багато-хто з слов'янофілів продовжували ще довгий час розглядати Шевченка як свого потенційного союзника”.

Восени 1857 року М. Щепкін, приїхавши в Нижній Новгород на побачення з поетом, вручив йому примірник „Сімейної хроніки” С. Аксакова з авторським написом. У відповідь на цей вияв уваги Шевченко через Щепкіна послав Аксакову свій портрет і призначену для друку повість „Прогулянка з приємністю і без моралі” з написом: „Присвячується Сергієві Тимофійовичу Аксакову на знак глибокої пошани”. Цим покладено початок короткотривалого листування поміж Т. Шевченком і автором „Сімейної хроніки”.

22-го березня 1858 р., прибувши до Москви, Шевченко записав у „Щоденнику”: „Найрадісний із радісних днів! Сьогодні я бачив людину, яку не сподівався побачити в теперішнім моїм перебуванні в Москві”. В „Щоденнику” з 24-го березня Шевченко записав: „Ще раз побачився з Сергієм Тимофійовичем Аксаковим і з його симпатичною родиною і ще раз щасливий. Чарівний старик! Він запрошує мене до себе в село на літо, і я, здається, не встоююся проти такої спокуси. Хіба що запопадлива поліція перешкодить”. 25-го березня 1858 р. поет записав у „Щоденнику”: „Я заїхав до Сергія Тимофійовича Аксакова з наміром попрощатися . . . До 9-ої години вечора пробув я у Аксакових і з насолодою слухав мої рідні пісні,

що їх співала Надія Сергіївна. Вся родина Аксакових щиросеречно співчують Малоросії . . . О 9-ій годині з Іваном і Константином Аксаковими (сини С. Аксакова. — Л. М.) поїхав до Кошелева, де зустрівся і познайомився з Хом'яковим і з стариком-декабристом князем Волконським”.

І продовжує далі Ф. Прийма: „ . . . в Шевченка виробилося цілковито особливе, цілком самостійне відношення до слов'янофілів. Опозиційні настрої, що зростали серед слов'янофілів у зв'язку з піднесенням громадського руху в Росії, правдоподібно, були зауважені Шевченком, і він не міг їх не оцінити. Можливо, власне тому про родину Аксакових український поет у своєму „Щоденнику” пише незмінно захоплено”. (С. Аксаков, охоплений тривою за майбутню долю селянської Росії, написав вірш; в ньому, як і в творчості всіх слов'янофілів, не тільки відгукується він на злобу дня, але також виявляє властивий їм страх перед закріпаченою масою, яка почула вістку про свободу. Невіра в здібність народу до самостійного влаштування своєї долі і викликане цим звертання до церкви, як засобу приборкувати народне вільнолюбство — цього Шевченко теж не міг не зауважити в слов'янофілів).

Про знайомство Шевченка з журналом „Русская Беседа” свідчить листування поета. Так, наприклад, в листі до С. Аксакова 25 квітня 1858 р. Шевченко просив подякувати І. Аксакову (синові) за його „алмазний вірш „На новий рік”. Мова йшла про вірш І. Аксакова надрукований у новорічній числі „Русской Беседи” Невимушений характер, а звідси і щирість цього відгуку свідчать про те, що Шевченко вітав кращі твори слов'янофільської публіцистики і поезії, в яких відображалось хоча будь-яке критичне відношення до кріпосницьких порядків і абсолютизму, стремління збагнути стан і настрої суспільних низів . . .”

Але все більше й більше зарисовується щилина в ставленні Шевченка до Аксакова і до слов'янофілів взагалі, яка перетворилася згодом на глибоке провалля, якщо йдеться про Хом'якова і Аскоченського. Приводом до того був журнал „Парус”, що його видавати задумав І. Аксаков (син). Максимович звернувся до Шевченка за дозволом використати його два вірші, що були в течці „Русской Беседи”. Шев-

ченко відмовився такими словами: „Парус” у своїм оголошенні перечеислив всю слов'янську братію, а про нас (українців. — Л. М.) і не згадав. І далі: „Парус” цей надуває заступник. . . вельможного князя, любителя березової каші”.

Ці речення Шевченка Ф. Прийма пояснює так: „В першому пункті своєї відповіді Шевченко мав на увазі І. Аксакова, який, перечеислюючи в програмі своєї газети слов'янські народи, що відображують собою різні сторони багатобічного духа слов'янського”, забув назвати український народ. У другому пункті містився натяк на поведінку І. Аксакова в історії, що була викликана статтею князя В. Черкаського „Деякі спільні окреслення майбутнього сільського управління”. (Кн. Черкаський боронив право сільських старост піддавати селян тілесним покаранням). Слов'янофіли, надхненником яких був І. Аксаков, виступили на захист князя і його проєктів. (Князя атакували ліберально настроєні діячі Росії — Л. М.) Це і дало Шевченкові привід назвати І. Аксакова „заступником любителя березової каші.” І нарешті вірш Шевченка, написаний за півроку перед його смертю, „Умре муж велій. . .” * свідчить про цілковитий розрив Великого Кобзаря з слов'янофілами, що більше, він об'єднав в один гурт всіх: Аскоченського і Хом'якова з такими все ж таки ліберальними слов'янофілами, як автори „Русской Беседи”, отже і Аксакова:

*Умре муж велій в власяниці.
Не плазте, сироти, вдовиці!
А ти, Аскогенський, восплаз
Воутріє на тяжкий глас.
І Хом'яков, Руси ревнитель,
Москви, отегества любитель,
О юбкоборцеві восплаз.
І вся, о „Русская Беседа”
Во глас єдиний ісповедуй
Свої гріхи.
І плаз! і плаз!*

„Цитований памфлет, — пише Прийма, —

* Сатиричний вірш, написаний Шевченком з приводу смерті петербурзького митрополита Григорія. „Юбкоборець-митрополит” протестував проти того, щоб у крамницях продавали тканину для жіночих убрань з хрестиками. — Ред.

Московський шовініст без маски

Характеристику московського комуніста-шовініста подає у підпільно виданій в СРСР російською мовою книжці „Подковнойный мир” (Підковнойний світ) Александр Варді (псевдонім).

Александр Варді, очевидно, росіянин, описуючи після-сталінські концтабори, наводить розповідь комуніста Гребешкова, який дістав мінімальний реченець ув'язнення за згвалтування своєї секретарки, коли працював в округовому комітеті партії. Ось що розповідає він під час п'ятниці своїм товаришам-комуністам, які також „спіткнулися”, беручи хабарі чи розкрадаючи „соціалістичну власність”:

„—... Уже ці мені хохла! — наливається раптом злобою Гребешков. — Знаю їх до печінок. Багато років я там керував. У війні ми через них за малим не пропали. Коли разом з нами, рускими — то ще тянуть ярмо, а коли на початку війни місцеві українські формації в бій кидали — так вони гуртом піддавалися німцям або розбігалися як щурі з корабля. Бувало під спідницю своїх товстот'ясих баб так і ховаються. З-під носа в полон шмигали. Розстрілювати їх не встигав. Ти, Шликов, не з хохлів часом?

— Ні, — невпевнено буркнув Шликов. — Я — козак.

— Не казах же, прости господи! — вибухає брутальною тирадою Гребешков. — Я і слдашів (так зневажливо називають росіяни мусульманські народи Середньої Азії — ред.) не терплю. Страшенно не терплю всіх цих чернопопиків і тих, хто балакають, що „я, мов-

результат довгих спостережень і узагальнень, міркувань і роздумувань поета. Для того, щоб про братів Аксакових, які ще так недавно були для Шевченка членами „чарівної родини”, і інших, „відкликатися в тоні сарказму і гнівно об'єднати їх з брідкою постаттю Аскоченського. Шевченко повинен був зробити над собою величезне зусилля, відмовитися від особистих симпатій в ім'я якоїсь вищої мети. Цією метою була істина, яку поет і висловив без вагань. Дана ним політична характеристика російського слов'янофільства відзначається виключною проникливістю і художньою силою”.

Так було досі. Аксакова, як і всіх слов'янофільів, в країні „народоправ'я” уважали консерватистом, але тепер. . . зроблено „рішучу переоцінку подій і діячів минулого”, бо ж червона Москва в часах Брежнєва також за „самодержавіє”, кагебівське „православіє” і за російсько-шовіністичну „народність”.

ляв, русский, тільки око трохи вузьке”.

Гребешков наляв собі ще склянку зеленуватої рідини, ковтнув і, крехнувши, продовжував:

— Пам'ятаю: всі раптом російську мову забули. Белькочуть тільки по-мавп'ячому. Що не скажи відповідь одна: „Не бельме” — не розуміють, мовляв. Ти їм показуєш, як замок рушничі розбирати, а вони всі в дзеркальця дивляться, волосинки з морди вищипують. Усі нараз запеклими мусульманами стали. Таскають при боці мисочки для обмивань, бурмочуть молитви. А жерти! День і ніч жеруть і все — голодні. В бою тільки „вай! вай! вай!” кричать...

— Тільки ми, русскі, на во!.. — Гребешков задрив догори великий палець. — Білоруси теж на втори слабі. З жидами злюхалися. От ми, русскі — перші серед рівних. Рівніші за всіх.

— Ти ж розумієш, Іване, — розслабленою рукою ударив Дали в груди, — як вимовляється це — „рівних”? Ми — провідна сила, старший брат, керівна нація. Ах, Йосиф Вісаріонович! Як він про це говорив! От тобі і чорномордик — генацвалі (грузин — ред.), а русастішого за русского не розшукати. З нашої вулиці дядько. Мир прахові його.

— Ми, Іване, творці всієї культури, всієї науки і техніки. Ми врятували Європу. Ми — авангард людства. Ми — ведемо півсвіту і незабаром очолимо цілий світ. В нас сила держави. Ми — пуп землі. Так вчить рідна партія. Так говорю вам я — вірний її син.

— Фане Фаничу! — стрепенувся вже п'яний дід (так скорочував він ім'я і по батької Гребешкова), — що ти сьогодні жидів жалуєш? Усім всипав, а жидів проміж іншим хоч би хни.

— Про жидів говорено, — озвався Гребешков. — Іван про них смачніше за тебе говорить. Всипався я, братики, через жидівку. Я ж вам казав, що з великої роботи сюди потрапив. Вроді штраф відбуваю. Але нічого, ми ще в свої сани сядемо... Адже самі знаєте: жидів угроблюй, жидів підминай. Мій старший партійний товариш дав мені в морду по дружбі і сюди відправив на виправлення. Душевний чоловік. А прізвиська його не скажу. Поміж собою ми його звали НКПС — Нікіта Кукурузник Парень Свій. Жидів він ненавидить...

— Фане Фаничу, — допитувався Шликов, — гуторють, що москалі дуже з жидами перемішалися: за жінок жидівок нахапали, в зяті.

— Це, брате, воєнна хитрість. — Триста років татари володіли Руссю і зникли. Куди? — В бабському череві пропали. Перетравило їх черво руске...

Московський зоологічний шовінізм, що його невпинно плекає в російському народі советська пропаганда, охоплює тепер мільйони „Фан Фаничів” не тільки серед членів партії, а й серед безпартійних росіян, особливо тих, що напливають з Росії на Україну та в інші „національні республіки”.

В. Я.

Советсько - китайська війна та розпад СРСР

(Продовження)

Московська держава XVI і XVII сторіч є типовий східній ханат. Починаючи з Петра I ця азійська природа російського народу була вкрита тоненьким шаром європеїзму, але Ленін, хоч він і був духовним учнем Заходу, цілий цей шар з тоненькою поволокою Європи безжалісно зрізав, і тепер ми бачимо голе європо-азійське нутро російського народу.

Всі великі культури мають свої ідеали, що характеризують ці культури. Стародавня грецька культура є культура знання; ідеал її — мудрець. Римська культура є культура права; ідеал її — громадянин-герой. Ідеал християнської культури Середньовіччя — святий, аскет. Духовна культура Азії — культура буддійська; ідеал її — боголюдина. Монгольська кочова культура — військова культура; ідеал її — світова імперія-монголосфера. Сучасна культура Європи-Америци — культура матеріялістична; її ідеал — капітал.

Монголо-татарське ярмо було пов'язане для російського народу з матеріяльними жертвами, але воно було для нього доброю, хоч і суворою школою, що в ній викувались московська державність та російське самодержавство.

Чингіз-хан та його імперія залишили світові дві великі спадщини: на Заході виникло царство Івана Грізного, а на Сході уперше з'явилась об'єднана Китайська імперія.

На цьому ми закінчимо цитування цих двох творів євразійських істориків.

Таким чином російські євразійські історики змалювали дійсний процес утворення російської нації, її провідної верстви та її національної держави. Вони не соромилися свого біологічного походження і тому були дійсними російськими патріотами. Щодо провідної верстви Росії, то після Петра I вона завжди намагалась мати європейську зовнішність і частково завдяки цьому фальсифікувала її історію. Якщо для провідної верстви царської Росії, що мала багато німецької крові, це було зрозуміло, то твердження сучасної провідної верстви советської Росії: „ми, рускіє, єсть єв-

ропейци” є відбиток інстинктивного страху її перед китайсько-японською загрозою. Також з праць євразійських істориків випливає, що державне управління імперії Чингіз-хана найбільше сприяло посиленню влади великого князя Московського, а не якісь державні здібності московських князів, холопів вільного царя. Відокремитись від Золотої Орди московські князі не були в силі — вони не змогли утворити війська, що могло б протистояти військовій потугі Золотої Орди, яка спиралась на майже непереможну кінноту. Це підтверджується тим, що майже через сто років після офіційного звільнення від татарського ярма татарська кіннота кримського хана зруйнувала майже цілу Москву крім Кремлю і захопила в полон біля 50.000 людей. Це сталося в 1571 р. за Івана Грізного.

Звільнення від татарської залежності Московське князівство повинно завдячувати азійському завойовникові Тамерланові. В двох боях 1391 та 1395 рр. Тамерлан фізично знищив військову потугу Золотої Орди, а потім повністю зруйнував усі торговельні та промислові центри цієї держави. Ця поразка спричинила хронічне послаблення Золотої Орди і врешті навіть розпад її на три орди: Казанську, Астраханську та Кримську. Кожна з цих орд уже не могла перемогти військовій потугі Московського князівства, хоч великі московські князі ще довго час від часу платили данину татарським ханам. Отже й тут російські історики твердять неправду, що військова потуга Московського князівства перемогла міць Золотої Орди, що й викликало звільнення його від татар. Московські князі намагались створити кінноту на зразок татарської, щоб протистояти татарам; але московська кіннота завжди поступалась татарам — росіяни спадково не були придатні для кінноти. Тільки в XVI сторіччі на південних кордонах Московського царства утворилося т. зв. російське козацтво, що складалося з напівтатар або татар і дало російській армії прекрасну військову кінноту.

Якщо для утвоєння військової кінноти московські князі мали зразки монголо-татарської кінноти, то для утворення пішого війська їм не було де вчитись. Тому піхота московського війська була дуже низької якості. Коли московське піше військо мало чисельну перевагу, воно робило перший напад стрімко, але ця мужність довго не тривала, і якщо після цього починався відступ, то він перетворювався в утечу. Навпаки, татари наступали і відступали в порядку. (Свідчення Жигмонта фон Герберштайна.)

5. Царська та советська Росія як продукт спадково-національних характеристик російської нації

Першими трьома московськими суверенами були: Іван III, Василь III, Іван IV Грізний. Коли в 1480 р. хан Золотої Орди посунув з військом на Москву, щоб примусити князя Івана III платити данину, то Іван виступив з військом проти нього, і московці зустріли татар над річкою Окою. Коли Іван побачив стрункі лави татарської кінноти, він утік до Москви, хоч московське військо чисельно переважало татарське. Тільки умовляння його жінки, Софії Палеолог, духовенства та близьких осіб примусили Івана повернутись до війська. Бачачи велику чисельну перевагу князя, хан не насмілювався переправитись через Оку і повернувся до своїх земель. Повернувся зі „славою” до Москви і Іван. Ця безкровна „перемога” Івана III над ханом Золотої Орди вважається російськими істориками початком суверенності московських князів. Великий князь московський Василь III (син Івана III) в 1521 р., коли почув, що війська кримського та казанського ханів наближаються до Москви, утік на північ. Москву захищав татарський принц, чоловік сестри Василя. Цар московський Іван IV (син Василя III) в 1571 р. також утік на північ, коли війська Кримської Орди несподівано з'явилися під Москвою.

І в той же час Московське князівство поширилось за правління Івана III та Василя III майже втричі (від 15.000 до 40.000 кв. миль), а на кінець правління царя Івана IV (1584 р.) вже сягало майже від Балтійського моря до Каспійського, а на сході поширилось аж до річки Іртиша. Тому виникає питання: чому, не

зважаючи на боягузтво московських суверенів та хоч і чисельне, але майже без усякого вишколу військо, Московське князівство за 100 років поширилось до таких величезних розмірів? Відповідь на це питання така: поперше — географічне положення Московського царства, подруге — спадково-національні характеристики російської національності та її провідної верстви, завдяки яким російська національність перетворювалась у ті часи в націю.

Найкращий опис Московського князівства на початку XVI стор. дав барон Ж. фон Герберштайн, що був тоді послом до Москви від німецького імператора. Він пише: „Щодо контролю, що її князь Василь III має над своїм народом, то він переважає правителів цілого світу... Росіяни прилюдно заявляють, що бажання князя є бажання Бога, і те, що робить князь, робиться з волі Божої... і коли росіянин не може відповісти на якесь суттєве питання, то він каже, що Бог та Великий князь знають”. Чингізити мали таку ж контролю над своїми підданими. Цей покірний послух росіян державній владі з обожнюванням її верховного правителя є спадково-національною характеристикою російської нації та її провідної верстви і є відповідальною в значній мірі за утворення як царської, так і советської Росії. Росіяни наділяли своїх царів надзвичайними характеристиками, але в першу чергу справедливістю. Все те, що робилось злого народові, робив не цар, а його помічники; він не дозволив би цього, якби знав, але він не знав...

Ідея утворення світової імперії була притаманна провідній верстві імперії Чингіз-хана і цю ідею як спадщину сприйняла провідна верства російської нації. Користуючись покірливим послухом російської нації цареві, провідна верства цієї нації могла скеровувати майже всі матеріальні ресурси нації на укріплення та поширення російської держави, тим більше, що, власне кажучи, тільки ця верства і мала матеріальні вигоди від поширення держави. Тому протягом цілої історії царської Росії, незалежно від особистих характеристик російських царів і імператорів (а там були особи, що взагалі ніяких ідей не мали), поширення Росії та розбудова її військової потуги були провідною ціллю російських урядів. Жертви, що їх російська нація склала на вівтар цього поши-

рення, тяжко підрахувати; але трагічне є те, що ці жертви в багатьох випадках не були виправдані життєвими інтересами російської нації. Петро I, перший російський імператор, провадив три війни: зі Швецією, Туреччиною та Персією. Якщо війна зі Швецією була виправдана життєвими інтересами Росії, а саме здобути вихід до моря, то війни з Туреччиною та Персією були державним марнотратством. Кримська війна почалася за привілеї російської церкви в Єрусалимі. Російсько-японська війна почалася за Корею, що була потрібна російській нації як п'ята нога собаці.

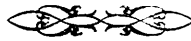
Якщо в агресивних війнах Росії виявлялись спадково-національні характеристики провідної верстви російської нації, то у війнах за існування „матушки Росії” виявлялись характеристики цілої російської нації, завдяки яким утворилась та існує Росія.

Ці спадково-національні характеристики російської нації, крім уже зазначеного покійного послуху державній владі, є витривалість, зв'язана з майже безмежною здібністю переносити фізичні страждання. (Д. та Ф. — „Росія як ми її уявляємо”; Дж. Горер — „Великоруський нарід”). Завдяки цим національним харак-

теристикам російська нація утримала свою національну державу в трьох оборонних війнах, що загрожували її існуванню, а саме у війні з Польщею на початку XVII сторіччя, у війні з Наполеоном в 1812-13 рр. та у війні з Гітлером в 1941-45 рр. В цих війнах героями були не російські полководці, а російська нація, що змогла компенсувати нездібність державної влади своєю витривалістю та здібністю жити в умовах, що їх європейські народи перенести не можуть.

Ця остання спадково-національна характеристика, що її використовували російські правителі протягом цілої історії Росії, утворила в свідомості російської нації певність, що страждання є нормальний стан життя. Отже, російські правителі не спонукались нацією до внутрішніх реформ для полегшення життя на селення і всю свою енергію використовували на утворення армії, флоту, поширення кордонів Росії, будівлю палаців, щоб прикрасити столицю та посилити свій вплив серед європейських правителів. Ось чому всі російські правителі були подібні — вони завжди дбали про державу і дуже мало про російський нарід.

(Продовження буде)

НОВА НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ ЛЮДСТВА

У журналі „Сасис”, що виходить у Мічигенському університеті, професор фізики Ралф Сірон пише, що страшною загрозою для людства є не лише можлива атомові війна, але також наявне вже тепер порушення так званої озонової верстви, яка на висоті 15-30 миль оточує земну кулю, захищаючи, немов покривало, людство, тварин і рослинність від надміру смертельного ультрафіолетового проміння, що приходить на нашу планету разом із сонячним промінням.

Озонова верства, пише проф. Сірон, настільки делікатна щодо своєї структури, що легко може бути знищена не тільки експериментальними вбухами атомових бомб, але також військовими і пасажирськими суперсонічними літаками.

Озон це є форма кисню, що має в собі три замість звичайно двох атомів кисню в кожній молекулі. Він утворюється в тих випадках, коли молекулі кисню розкладаються внаслідок радіації або раптових виснаг електричної енергії. Його легко пізнати по „відсвіжуючому” запаху під час громовиць, коли закумуляована в хмарах електрична енергія розскажується у вигляді блискавиць.

Постійний надмір озону в атмосфері може спричинити масове захворювання на пістряк шкіри у людей та тварин і припинення росту лісів.

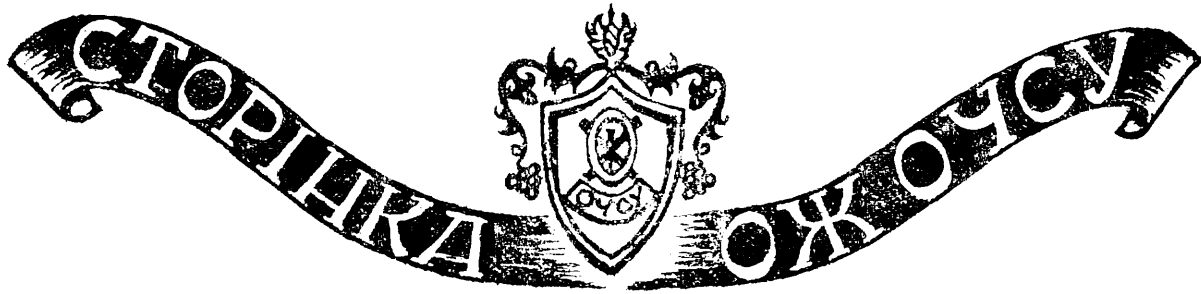
СПРАВЖНИЙ „СОВЕТСЬКИЙ ПАТРІОТ”

„Нью Йорк Таймс” подає за советською пресою історію Василя Хвилья, який, здезертувавши 1944 року з советської армії, повернувся до свого рідного Остріжця, спершу ховався в сні у клуні, а потім побудував собі схованку в свинарнику. Крізь щілину в своїй схованці він 35 років спостерігав, як росли діти, старілися його однолітки, як „розбудовувався” після війни колгосп. Тепер він піддався советським властям. Його бучімото затримали лише кілька годин і випустили на волю згідно з амністією, проголошеною 25 років тому.

Як повідомляє советська преса, Василь Хвиль у весь час залишався „советським патріотом”, а переховувався не тому, щоб уникнути кари за дезерцію, а побоювався, що його можуть змусити пристати до „українського руху бандерівців”. — „Хоч мене й помилювано, — заявив нібито Хвиль, — я визнаю свою провини. Щождо бандерівців, то я проклинатиму їх до кінця моїх днів”.

Хвиль, за його словами, чи пак словами кореспондента КГБ, залишався в своїй схованці до 1974 року, щоб не пошкодити репутації свого брата, члена управи колгоспу.

„Советського патріота”, якому недавно сповнилося 52 роки, піклуваням „гуманної” советської влади влаштовано на роботу в сусідньому колгоспі.

Леонід Полтава

Інтерв'ю з Дарією Степаняк

(З нагоди другої голодової демонстрації жінок)

Комітет Жіночих Організацій Нью Йорку в обороні В. Мороза та інших нескорених влаштував другу голодову демонстрацію перед будинком ООН під час 29-ої Генеральної Асамблеї ООН. Голодівка в обороні В. Мороза тривала 5 днів, від 25 до 29 вересня. Нею керувала голова Комітету, Дарія Степаняк, голова Відділу ОЖ ОЧСУ в Нью Йорку і член Головної Управи ОЖ ОЧСУ, під керівництвом м'гра Уляни Целевич. Першого дня демонстрації у ній взяли участь жінки з ОЖ ОЧСУ, Золотого Хреста й Марійської Дружини. Разом у голодівці й демонстрації брали участь до 70 жінок.

З нагоди демонстрації, що знайшла свій відгук у телевізійних програмах і в американській та закордонній пресі, автор мав розмову з Дарією Степаняк 27 листопада перед будівлею ООН. Під час розмови до голодуючих 10 українок, між якими була також поетеса Алла Коссовська, під'їхав амбасадор африканської держави Гани і поцілував руку Д. Степаняк на знак солідарності з українками.

Обличчя у голодуючих були змарнілі; обличчя Дарії Степаняк, яка тоді голодувала вже 48 годин, було землистого кольору, але духом була вона бадьора, захоплюючи своїм прикладом інших.

Подаємо запис розмови:

Запитання: — Коли був створений Комітет Українських Жіночих Організацій Нью Йорку?

Відповідь — У травні 1974 року, з метою оборони політв'язнів, що поневіряються в советських концтаборах. Ми відзначили 20-ту річницю смерті 500 жінок

Тому, що Василь Хвиль 35 років пересидів у свинарнику, очевидно, можна повірити. Але всю його історію спрепаровано так, щоб читачі советських газет переконалися, як глибоко ненавидить цей український селянин бандерівців, яких навіть в очі не бачив. І ще питання: чому аж тепер, вийшовши зі своєї схованки, не побоявся він „пошкодити репутації” свого брата? В советській пресі ані словом не сказано, хто ж одягав і годував цього „патріота” 35 років.

у Кенгрі під московськими танками. На спільному засіданні представниць жіночих організацій ми запланували нашу працю. Там мене вибрано головою цього Комітету.

Запитання: — У чому полягає ваша праця?

Відповідь: — Ми займаємось інформаційною діяльністю, розсилаючи відповідні листи до senatorів та конгресменів у справі політв'язнів і взагалі оборони прав України. Ми провели вже дві голодові демонстрації. Перша відбулася в липні. Вона тривала три дні тут, навпроти будинку ООН. Чому саме 19-21 липня? Бо ми слідкуємо, коли в ООН відбуваються засідання і яких комісій, коли і які теми обговорюються. Ми інформуємо тих, які можуть або зможуть бути корисними для справи визволення України. Так було в липні, коли ми голодували перед Комісією Прав Людини, а тепер ми звертаємо увагу на Україну світової дипломатії, яка зібралася на 29-ту Генеральну Асамблею.

Запитання: — Яка реакція? Чи роздасте інформаційні матеріали про В. Мороза, про українську проблему?

Відповідь: — Реакція позитивна. За три дні ми роздали понад 18 000 листочок і брошур. Дехто відмовлявся взяти, але ті, які взяли — ні один не кинув на землю. Комітет видав інформаційну англomовну листочку, а решту матеріалів нам постачас УККА. Першого дня дипломати не звертали на нас уваги. Але коли побачили, що українки сидять далі через дорогу перед ООН, почали самі підходити, під'їздити автами або ж присилати своїх секретарок, щоб узяли всі інформації. Деякі навіть переказали, що вони вдячні за відомості про стан народів в СССР і при нагоді ті відомості використають.

Запитання: — У вас тут переважають середнього віку і старші пані. Якого віку найстарші?

Відповідь: — Найстарші з Марійської Дружини. Їм по 70 років і вище, і вони все таки голодували по 24 години. Інші, молодіші голодували по 48, 72 і більше годин. Разом тут перейшло понад 70 жінок. Не всі голодували: ми мали щодня допоміжну групу, яка роздавала листочки й подавала інформації.

Запитання: — Яка активність членства ОЖ ОЧСУ? інших?

Відповідь: — У цій голодовій демонстрації брали участь представниці ОЖ ОЧСУ із Сиракюз, Йонкерсу, Ньюарку, були жінки з Гемстедту, звичайно, найбільше з Ньюйоркського Відділу. Крім жінок із Золото Хреста і Марійської Дружини, було кілька пань із США. У першій голодовій демонстрації брала участь пластунка-поетка Леся Храплива. Сказавши коротко — українське жіноцтво спільно виступає в обороні прав України.

Запитання: — Чи мужчини вас охороняють під час демонстрації?

Відповідь: — Так. На жаль, першої ночі ми були самі. А потім почали приходити. Ми мали переважно по двох охоронців, здебільша з ОУВФронту.

Запитання: — Яка реакція закордонних представників, преси?

Відповідь: — Вони приходять до нас, деякі по кілька разів, беруть літературу, розпитують, записують. Під час другої голодової маніфестації були тут представники французької, німецької, швейцарської, голландської, канадської, преси. Були кілька з країн Південної Америки і Африки. Ми довідалися, що міністер закордонних справ Канади Шарп був зобов'язаний урядом інтервенювати у міністра закордонних справ Громика про стан здоров'я Валентина Мороза. Українці в Канаді мають добрі впливи. Між обома міністрами відбулася розмова. Громико сказав: „Валентин Мороз перебуває під лікарською опікою. Це все, що я можу сказати на цю тему“. До речі, чіліїці брали у нас летючки і розповсюджували в кулоарах ОН.

Запитання: — Гратулюючи Комітетові за успіх, думаю, що читачам „Вісника“ буде цікаво довідатися, чи делегація Чіле — після антикомуністичного перевороту, — виступає в ОН проти політики кадетів у ССРСР?

Відповідь: — Представники Чіле поінформували нас, що на кожний закид ССРСР про потребу „звільнити всіх політично репресованих у Чіле“ (тобто комуністів), речник чілійський заявляє на засіданнях Асамблеї ОН: „Звільніть спершу в ССРСР всіх політичних в'язнів“. Нас під час голодовки часто фотогографували журналісти різних країн, а з нами й усі антимосковські гасла.

Запитання: — Чи під час голодової демонстрації ви мали неприємності з боку поліції?

Відповідь: — Ні. Але у четвер нас атакували комуністи. Їх було четверо, різного віку й, видно, не всі американці. Вони обсипали нас брудними лайками, вимагали, щоб забралися геть. Вони хотіли нас спровокувати. Але наші пані виявили стійкість і, хоча вигожджені, не дались на провокацію.

Запитання: — Що ви бажали б ще сказати читачам „Вісника“?

Відповідь: — Від імени нашого Комітету хочу сказати, що крапля по краплі пробиває навіть скелю. Такого роду акції — чи більші, чи менші, — мають бути постійні, послідовні. Тоді тільки ми можемо сподіватися на великий ефект в світі і в Україні, де не вгаває змагання з ворогом. Жіноцтво організувалося й об'єдналося, бо ворог один, спільний — Москва.

В АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНГРЕСІ — НОВІ ЗАХИСНИКИ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

Вашингтон — Завдяки заходам поодиноких українських громад, Українського Конгресового Комітету Америки, і Комітету Оборони Валентина Мороза, число чільних представників американського уряду, що виступили в обороні ув'язненого українського історика Валентина Мороза, постійно збільшується. Зусилля різних верств українського суспільства виявились успішними недавно, коли цілий ряд американських законодавців зайняли прихильне становище в справі Мороза.

В п'ятницю 19-го вересня Конгресмен Роберт Роу, стейт Нью Джерзі, подав резолюцію в Палаті Представників, в якій він закликав президента Форда висловити стурбованість американського уряду про „життя і свободу Валентина Мороза.“ Конгресмен Роу при тім заявив, що резолюцію він вносить „в імені Відділу УККА округ Берген-Пассейк, української спільноти ЗСА, всіх громадян Української Республіки в Соевськїм Союзі, а також в імені всіх волелюбних людей в світі.“ Далі, Конгресмен Роу подав текст редакційної статті що недавно появилася в щоденнику „Нью Йорк Таймс“, і прочитав уривок із заяви Валентина Мороза, „Замість останнього слова.“

В понеділок 23-го вересня сенатор Грифін з стейту Мічіген виступив в американському Сенаті і заявив, що хоч він підтримує ідеали політики детанту з Соевськїм Союзом, він глибоко стурбований долею Валентина Мороза. Він сказав що підтримує резолюцію сенатора Тефта (ч. 392) і висловив бажання стати співспонсором цієї резолюції.

У вівторок сенатор Тефт повідомив у Сенаті, що сенатор Грифін і сенатор Швайкер з Пенсильванії, приєднались до його резолюції, як співспонзори. Раніше сенатори Метайас (Мериланд) і Вільямс (Нью Джерзі) стали співспонзорами.

У вівторок 24-го вересня конгресмен Деніел Флад, стейт Пенсильванія, вніс резолюцію в Палаті Представників, в якій він закликав, щоб американський уряд домагався звільнення Валентина Мороза і українського математика Леоніда Пльоща, ув'язненого у психіатричній лікарні. Конгресмен Флад вніс цю резолюцію від себе і від своїх колег-конгресменів Едварда Дервінського (Ілліной), Едварда Кача (Нью Йорк), і Роберта Гюбера (Мічіген). При тім він подав текст редакційної статті газети „Нью Йорк Таймс“, статті з газети „Нью Йорк Пост“ про лист Райси Мороз до ПЕН Клубу і звернення УККА до Президента Форда в справі Мороза. Резолюцію конгресмена Фла-

А. Бенко

ЛЕГЕНДА І ДІЙСНІСТЬ

Ми екзильна і таборова спільнота, а таборова система й досі, як наш оригінальний досвід зорганізованого побуту політичних емігрантів, править нам за службову схему, охоронний панцер та ідейну традицію нашої, так би мовити, програмової місії на світовій арені.

Та ми й не помічаємо, що створили імпровізовану систему, систему неокочового типу. Ми не усвідомлюємо факту, що живемо в шатрах, в трансі переносности, і що ця нова демографічна проблема починає нормалізуватися. Значення цієї проблеми незрозуміле для ментальности стабілізованого побутовика.

Для нас зміна континентів це все одно, що зміна шатер, бо ми по суті кочівна спільнота, і кожна наша осілість тимчасова або імпровізована в більшій чи меншій мірі. Вправді живемо ми не під брезентними шатрами, а в шатрах муrowаних, і все таке ми ритуально таборуємо. А коли пролунає клич на віче в нашому провідному осередку, ми в ритуальному трансі, бо нас кличе заповітна повинність нашого ісходу.

Ми підсвідомо скоряємось перед гоним і тією містерією, що нас окрилює, бо ми — спільнота містерійного трансу, ми рідня політичної еміграційної спільноти, яку оформив політичний фаталізм.

Ми також пілігримство, що йде до національного ідеалу, і хіба можливо нам закріпити стабілізовану осілість на будь-якому терені гльобу, по якому ми розсипалися і, ніби за поштовхом інтуїтивної стратегії, розмістили наші організаційні клітини по багатьох країнах, яким ми, очевидно, вдячні за співчутливість до нашої долі.

да завдячується зусиллям Українського Конгресового Комітету і його президента, Лева Добрянського.

Комітет Оборони Валентина Мороза далі закликає українську громадськість не зупиняти акції в обороні Валентина Мороза, далі вимагати, шляхом листів і телеграм, від своїх законодавців і Президента Форда, щоби вони домагалися звільнення Мороза і Плюща. Нехай кожна громада подбас, щоб її законодавець приєднався до всезростаючого кола захисників українських політичних в'язнів Мороза і Плюща.

В душах наших прокидається іноді родова туга за осілим побутом та його вигодами, і тоді нам сниться приладна ілюзія. Та це тільки періоди своєрідних травматичних збуджень, бо знову ми повертаємося до таборової системи і нашого дещо фантоматичного існування, бо ж відректися себе і заповідей скитальської духовности та програми імпровізованих святкувань нашого ритуалу ми вже не здатні.

Ми свідомі того, що ми — жертва політичного цинізму, і це психологічна наша травма, а гідність ноціонально переслідуваної спільноти наш скромний ореол, який за всяку ціну прагнуть оплюгавити і знецінити наші вороги. Те, що ми спромоглися перетворити на систему колишню таборову імпровізованість, їх напевно тривожить, а нас утверджує в переконаності, що наша тактика правильна, що наша організація світова, і ми не соромимося, що вона стає ідеологією, яку оформив наш екзильний екзистенціалізм.

Що наш екзиль і наш екзистенціалізм в цій таборовій інтерпретації не усвідомлюються нами як слід, як формула і форма, яку ми розбудовуємо за інтуїтивною програмою, це зрозуміле бодай тому, що в трансі акції не має часу приглядатися собі „збоку”. Що ми окрема спільнота у видатній дії це кожному, хто здатний вдуматися в сенс нашої діяльности, ясне і самозрозуміле. Ми не занепадаємо духом, коли себе критикуємо, коли тут і там висловлюємо сумніви. Навпаки, цим ми тільки кристалізуємо нашу програму, нашу ідеалогію і наші заповіді політичного ісходу. Нехай нас не знеохочує наша проблематична, неспокійна нестабільність, бо вона нам характерна, бо з неї виводиться наша тактика. Важливе те, що над нами несеться окрилений почет, що нашіптус нам надхнення нашої діяльности.

Легенда нашого покоління, покоління великих ісходів з батьківщини під тиском політичних обставин — це сума маленьких родинних та індивідуальних легенд, якими нав'язані наша поезія і дійсність, причетні до значно героїчнішого покоління нескорених і одержимих на нашої батьківщині.

Свою нескореність на свій лад виявило, починаючи з масового маніфестаційного виходу з рідної країни, наше покоління, що його за всяку ціну прагнув наш ворог знищити.

Політична еміграція це не втеча, а засіб дальшого спротиву, і так її розуміли, розуміють і завжди розумітимуть усі політичні вихідці з країн свого походження.

Мрія кожної політичної еміграції — поворот на батьківщину, звільнену з кайдан окупаційних.

Легенда політичних еміграцій — це характер їх політичного ідеалізму, це той прапор, що незримо об'єднує їх і очолює, як патріотичну спільноту.

Силу і роль політичних еміграцій не легко важить жаден окупаційний режим, і що напасливіша та запекліша атака окупанта на дану еміграційну групу, то переконливіша її політична ідеологія. Ворог нервується тільки тоді, коли його тривожить противник.

Легенда кожної еміграції в її політичній місії, в характері національної свідомості, на якій дана еміграція базує свою діяльність, свою боротьбу за долю батьківщини. Хто заперечить, що українська еміграція не патріотична, що в її гущі не горить незгасний вогонь патріотичного ентузіазму?

Хіба виборювання державного престижу українському національному ідеалові політичною еміграцією не достойне уваги змагання понад реальні спроможності, якими ця еміграція розпоряджає?

А втім, хіба малі здобутки тієї впертої, неопслабної акції, спільноти українського політичного ексоду, одуховленої власною легендою?

Українська політична еміграція надто скромна в усіх відношеннях, і вона повністю свідомо того, що добитися показніших політичних досягнень в сучасній політичній дійсності їй не легко, свідомо тих обмежень, в яких доводиться їй діяти.

На актуальність національного питання діють тисячоліттями два чинники — історія та політика, і в свою чергу кожна національність це результат історичних і політичних даних. Зміст і характер історичних та політичних даних з'ясовують конкретніше національне питання кожної національної спільноти. Історія і політика взаємно доповнюються і одна від

одної невіддільні. Політика у великій мірі творить історію народів, політика — керманіч фатуму даної історичної спільноти.

Історія карбує факти політичної тактики і інспірації. Історія народів — це велетенська епічна картина, окрилена поезією та зідеалізована мальовничістю політичних епізодів.

Прослава героїв і перемог над противниками це видатна історична тема. На полотнищі історії змальовані видатні особистості, будівничі націй або взагалі ті, що причинилися своїми талантами до популяризації своєї батьківщини.

Історія — це книга про батьківщину, про ту територію, що є театром подій, до якої та чи інша національна спільнота прикріплена мотивами фізичного існування. Історія це лекція про конкретне існування даної спільноти, на даній території.

Але всю цю, здавалося б, історичну самозрозумілість деформує, на жаль, дуже часто власне політика, другий елемент, що визначає характер національних спільнот по-своєму, бо політика це кожночасна актуальність відносин різних національних спільнот, в першу чергу тих, що здобули для себе найважливішу історичну і політичну цінність, а саме самостійність і оформили свою державність.

Державність — панівний фактор політики. Політика нормалізує міждержавні відносини, відповідальна за них і відповідальна, самозрозуміло, за історію народів, націй та держав.

Насувається питання про політику поневолеваних народів.

Якщо в нормальній політиці фактор державності вирішальний, то що тоді залишається поневоленим народам, особливо тим, що зміряють до державности?

Як їм винести на міжнародні форуми свої проблеми, як домогтися, щоб ці проблеми стали політичними питаннями?

В цій трудній ситуації одне спостереження, правдоподібно, не без значення, а саме, що факт розбудження дискусій на цю тему унаслідок народження політичної свідомості в даній національній спільноті, цебто основніше розуміння своїх політичних спроможностей і свідомість конечности розбудови відповідної тактики для розгорнення успішної діяльності, остаточна мета якої вибороти для своїх визвольних ідей статут політичних проблем.

Популяризація самостійницьких ідей — це своєрідний загальник, і щойно серйозна студія того, що собою являє цей загальник, та визначення (за попереднім вивченням) його суттєвих даних для кожної національної спільноти своєрідних, тобто таких, що безсумнівно включають в собі поважні і речево переконливі докази зрілої політичної свідомості в даній спільноті, щойно такий стан уможлиблює серйозніше ставлення актуальної світової політики до даної недержавної, національної проблематики.

В загальному здобуття симпатій для політичних ідей недержавним народам не даються легко, і це теж поважні змагання, в яких культурність, інтелігенція і тактовність дуже часто вельми успішні. Але це вже конкретні питання тактики політичної дії, матерія, що належить до політичних діячів.

Поступове становлення нових національних спільнот — невідхильний закон історії людства, невідхильність історичного процесу і в той же час процесу буття, який неможливо зупинити ніякою перверсією, а надто перверсією жорстокого насильства.

Теорія нації — це одна із теорій біології в розвоєвому процесі, що є екзистенційною суттю історії людства. Процес членування людства зупинити неможливо, бо це — протибіологічна дія, а зокрема протилюдська, і жива дійсність не знає такої норми. Відчуття справжнього, як нормального і законного, це інтуїція незаперечної життєвої правди — це переконалість, на яку людська свідомість покликається як на Божий кодекс.

Людина жорстоко помиляється, якщо вона поривається на ролі деміюрга і важиться накидати свою волю нормам природи, бо тоді вона хаотизує нормальний екзистенційний закон. Очевидно, що втручання людини в екзистенційні питання обмежене, і вся суть в тому, щоб ці обмеження вивчати з відповідальною серйозністю.

Нація є нормальним історичним продуктом, як еволюційна послідовність вищого організаційного ладу, і кожна нація — новотвір невідхильного еволюційного процесу історії людства, який неможливо зупинити.

Нація виживає, якщо виживає свою творчу і біологічну снагу, і це теж закон історії люд-

ства, а старіння націй — біологічно-історична норма.

Нації вмирають тому, що народжуються, отже підлягають біологічним законам. Екзистенційна конечність існування, що породжує безліч живих організмів, являється „eo ipso” родичем самостійних людських організацій, з інтелігентною організаційною системою, тобто нації. Інтелігенція національних збірнот — продукт еволюційного історичного досвіду, і прагнення усамотійнитися є законною і логічною нормою існування людських спільнот.

Субстанція нації це щось суттєве в питанні нації — незмінне і незамінне. В такому розумінні поняття субстанції нації не виключає деяких тлумачень метафізичного порядку, постільки виправданих, що в мітології метафізики вони не чужі, хоч визначати поняття субстанції нації як метафізику було б все таки непорозумінням.

Відсахнувшись і від матеріялістичного і від метафізичного розуміння субстанції нації, ми не відмовимося шукати її суті в тому теоретичному комплексі, в якому об'єднані і матеріяльність і метафізика питання нації, а саме в тому складному явищі, яке ми називаємо духовістю. Тільки в комплексі національної духовости, якщо це питання ґрунтовно розглянути, можливо дошукатися елементів субстанції національної в субстанції національної особистости.

Людська особистість — репрезентативна ланка в проблемі національної субстанції в конкретному і переносному розумінні, і тут зупиняється крута теоретична філософія цього питання. В такому субстанційному розумінні очевидно, що за українську особистість можемо визнати тільки особистість з українською національною духовістю.

Спостереження і передумова незвичайно важливі в дискусії про національну субстанцію. Але поняття національної духовости, хоч вельми популярне, вимагає уточнень і теоретичного утвердження, вимагає опрацювати тему національної філософії з низки джерельних матеріялів, бо тільки на основі наукової студії з обсягу всіх творчих ділянок, в яких непідроблено виявив себе творчий геній даної національної спільноти, можливо осягнути як студійний висновок систему оригінальних вартостей, як

Лідія Николайчук

Квітка з Грибного яру

(Новеля)

— Стара, кажуть, гриби у лісі є, — це дід Дмитро. — То, може, підемо?

Дід сидить на призьбі, підмостивши під спину старого бушлата, попихкує маленькою люлькою і дивиться на ліс.

Ліс — недалеко, майже поряд... Ось перейти через садок, тоді — поле невеличке, шосе, знов поле, далі — залізниця, і ось він — ліс, густий, заболочений, геть увесь виповнений комарами та бджолами з колгоспної пасіки.

З призьби дідової хати видно темносиню мережку лісових верховіть і сизі кісники постійних туманів.

Інколи мені здається, що це — не тумани, а димок з дідової люльки тягнеться, тягнеться і провисає устояно над ліском.

Дід і дня без лісу прожити не може і не хоче... Часом, коли він хворіє і лежить по кілька днів на гарячій печі, кличе бабу Марту і заповідає їй:

— Отак, стара... Як помру — поховай у лісі, на Грибному яру, чуєш?... А помреш — хай і тебе туди принесуть, коло мене покладуть, рядочком... Там і лежатимемо... Пташок слухати будемо, ромашки хай над нами квітнуть...

Баба Марта дивиться осудливо, гордо на свого старого, мовчить.

— Чого мовчиш, Марто? — вже сердито питає дід.

— А що казати?

Баба багато не скаже. Тиха, покірлива, як збоку глянути, вона веде лад у господарстві, хаті. У всіх справах дід бабу слухає, а його розповіді вже баба слухати мусить...

Баба йде до воріт, гукає на всіх онуків, і ось ми вже плентаємось рядочком услід за ді-

вихідну позицію, з якої слід розбудувати теорію точно визначеної національної духовости. Мабуть, немає інших шляхів розбудувати теорію національної духовости та довести її актуальну вірогідність.

(Закінчення буде)

дом та бабою.

У лузі пломеніють квіти, привертає комахню медова кашка, сором'язливо похитують жовтими вічками ромени, а над усім цим духмяним килимом заливається жайвір.

Переступаємо колю залізниці, і тут, у заростях — солов'їне царство. Пташки перегукуються раз-другий, а потім доладно і урочисто розгортають свої співанки.

Дід Дмитро трохи знається на нотній грамоті і пробує пояснити мені, на якій ноті виводить свої співи птаха, але я слухаю діда через слово, а то більше ловлю лісовий гамір і нічого, зрештою, не розумію ні з його розповіді, ні з тих розмов пташиних.

— Митре, — баба помітила мою розгубленість і відвертає діда. — Митре, хай дитина сама на світ дивиться. Хай слуха птаху, а ти вже в хаті поведеш ті примовки свої.

Дід умовкає і йде, попихкуючи люлькою.

Минаємо Липовий хутір. Так називають його, бо навколо — самі липи ростуть. Ідемо, немов у медові купаємось. Як посидиш коло липи годину-дві, то вже начувайся — бджоли проходу не дадуть, так покусують, немов ти піввулика на собі несеш.

Починається дубняк. Ще молодий, але в повітрі вже виразно чувається дубовий дух, терпко змішаний з пахоцями лісового багна.

А багно в нашому лісі, то не думайте, що калюжа, тванюка непролазна... Ні, ні... Багно — то трава така квітуча, гірка та колюча, мов будяк тутий. Як вона зветься у книжках, ніхто того у нас не знає. Лиш знаємо, що воду, де росте те багно, хоч з калюжі пий — не захворієш, бо не водиться у ній жадної нечисти, не зацвітає вона ніколи, хоч рік простоїть у пляшці, комахня ніяка у ній не розплоджується.

Дід Дмитро завше жалкує, що та рослина досі не вивчена медициною. А люди, бач, знають її та збирають.

Зламую гілочку багна, розтираю тверді листочки, нюхаю.

— Без потреби, — каже дідуньо, — ні листочка зривати, ні бростинки ламати не гоже, дитино... Воно — живе. Йому, думаєш, не болить? Ще й як болить!

Здивовано дивлюсь на те листя, аж мов прислухаюсь до того крику, мов біль той відчуваю і обережно опускаю листочки в траву.

— А садити все з насіння-коріння треба, — веде своєї дід Дмитро. — З маленького ростити-пестити... І деревце, і квітку... Дерево почувас, як ти голубиш. Ласкаво будеш коло нього ходити — і воно для тебе радістю прикиньється... Бо — живе... Пам'ятай це, онуко.

Дід у лісі зайвого патичка не зламає, травинки не вискубе, квіточки не стопче... Ягідку лиш дозрілу зірве. Грибочка зріже — землею місце присипле, легенько притопче. Через день-два дивись, ще одного грибочка на тому самому місці зніме. Гніздо не зруйнує. Пташеня знайде, — придивиться, звідки випало, і посадить у кубельце чи повище до птахи-матері на гілочку, щоб вже та стерегла його. Дід — лісовик. Лісовиком і в селі кличуть діда, а ще — Беткою, тобто Грибом, по-тутешньому.

Гриби дід знає, збирати їх любить, знає, як і де ростуть вони. Хай яка там суша стоїть, а дід без грибів додому не приходить.

Для баби ж ліс — чужа стихія. До лісу вона йде лиш задля чогось певного: чи тріску принести, чи там ягоду яку, чи траву, чи й гриба знайде. Ліс вона не чує, не знає так, як дід. Але з дідом баба залюбки до лісу ходить. Часом і пісень поспіває. Пісні баба співає чудні, не наші, й мова їх незрозуміла. Стільки бентеги, поривань у піснях тих, що мимоволі зірватись хочеться і полетіти-полетіти, туго нап'явши крила, і ще — плакати хочеться... Шалено стугонить у грудях запалене через пісню серце, щось дух забиває... Баба співає свої циганські пісні.

Згадую, що всіх нас, онучат бабиних, на вулиці циганчатами дражнять, але те все не здається образливим, коли згадаєш, як співає баба... вона ж бо й справді — циганка, лиш давно табір покинула, коли дід джурою у якогось царського генерала служив, та втік зі служби на Полісся.

Підходимо до лісової пасіки.

Ще здалеку нас помічає кудлатий рудий пес Ікар. Він добре тямкує, що дід Дмитро, як завше, ласощі якісь приберіг йому, тому радісно виляє хвостом, закудланним у всі лісові реп'яхи, скімлить, викручується навколо ніг.

Для Ікара у діда таки є ласий шматочок. Ось і зараз дід гладить собаку, виймає з кишені хусточку і витягає якусь кісточку. Ікар хапає її і вмить зникає за найближчим кущем, вовтузиться там і погиркує тихенько й радісно.

На порозі лісової хати нас стрічає баба Харитина, стара пасічниця, ровесниця дідова. Вона — неговірка, може, тому й легко жити бабі самій серед лісу, розмовляючи лиш із собакою, короною та ще якою там скотиною, а ще — із травами, лісовими птахами, квітами. Але найдовше і найбагатословніше може баба Харитина розмовляти із бджолами... Не знаю, чи є друга така людина, щоб розумілася на бджолах так, як баба. Бджоли їй і про погоду скажуть, і яка температура буде, куди вітер назавтра повіє, який медозбір буде, якого врожаю чекати... Про що б не казала баба Харитина, все вона по бджолиних прикметах вам розгортає. І по її ж виходить.

Баба Харитина пригощає нас свіжим медом у щільниках, дає холодного молока з льоху, щоб запити той мед, та по кишенях кожному розсовує по шматку запашного-запашного хліба, що теж чимось лісовим пахне. Баба Марта каже, що вона із зіллям хліб пече. А ще — по шматочку рожевого сала тицяє нам у руки баба Харитина, і на всіх — пучок цибулі вирве в грядці. Це — щоб сало краще їлось, каже.

Ще за якусь хвилину прощаємось із бабою Харитиною і йдемо до Грибного яру.

Тут — справжнє грибне царство.

Коли не прийдеш — у траві, десь серед буйного ліщиння нанипасш грибів. А вже як літо грибне бува випадає, то не збираєш, а прямо косиш їх. Лиш оглядаєшся, аби не перетовкти ногами те добро, не нашкочити.

Зараз грибів не так багато, але все таки назбируємо швиденько півкошика.

Дід з бабою в яру цьому ніколи не визбирують ні грибів, ні ягід. Їх немов підмінюють, коли вони приходять до великого старого дуба, що, мов охоронець, над яром стоїть. Дід тут-таки запалює свою люльку і сідає на ши-

Олександр Дорда

Вибачте, я — турист . . .

„Говорила, їхала” . . .

(Народня мудрість)

Де я вже не був, куди мене вже не носила нечиста сила, а до Советського Союзу поїхав уперше і клянусь востаннє. Зібрали нас трид-

рокому пеньку, і думас, думас, мовчить . . .

А баба моститься поруч діда. І теж мовчить, зігнувшись та скорботно підперши голову рукою. Мовчать вони так, сидять, мов заворожені, скільки б ми не гасали по лісі. І кожного разу щось тихо-тихо шепочуть, але ні слова не чути. Ні, вони не моляться, ні, просто щось кажуть, кажуть, немов розмовляють з ким.

А нам стає страшно.

Кожного разу, коли ми вже маємо йти додому, дід зриває дві-три квітки ромену і обережно несе їх додому. Там закладає ті квітки за батькового портрета. А коли квітки присивіють від пилу, дід знову кличе бабу та нас до лісу, — знову-таки до Грибного яру.

Ось і зараз дід Дмитро вирвав три ромени, притис їх до грудей, дивиться на них.

А за мить до нас гукає:

— Додому час!

Ми виплентуємось з гущавини, ще розгарячені від перегінків за грибами, бо хто скоріше гриба знайде, того по воду вдома не будуть посилати, і скоро вже снуємось рядочком слідом за дідом та бабою.

Я йду за дідом Дмитром, нарешті, зважуюсь на запитання:

— Дідуню, а чого ви піколи в яру грибів не збираєте, а лиш квіточки рвете?

Дід зупиняється на мить, кладе мені руку на голову і каже:

— Звідси, дитино, батько твій на війну пішов . . .

Я мовчу.

Я знаю, що батько не повернувся.

Я, здається, починаю розуміти, розуміти щось доросле і велике . . .

Дід ходить за пам'яттю . . . Дід ходить за квіткою.

м. Харків.

(„Літ. Україна”)

цять п'ять осіб, посадили в літак і ось наш провідник уже пересадив нас в Амстердамі на „Аерофлот”. І тут почалося . . .

А треба вам сказати, що подорожі мають свої стандарти і від них туристи не втекти. Таким стандартом, наприклад, на Гавайях є завішування чарівними дівчатами вінків на шиї туристів, а на московському летовищі — хустки. Ні, хусток не завішують на шиях — їх шукають у валізках пасажирів понурі, смертельно поважні дяді. От халепа з тими хустками! Відомо ж, що хусток, які коштують в Америці по два долляри, можна везти на особу три. А тому, що така хустка має в СРСР вартість від 60 до 100 рублів, кожний везе їх якнайбільше. Одному вдається перенести через контролю, а іншому . . . Та що тут багато говорити! Всі ми веземо хустки. Всі тремтимо, хоч ніхто нікому не говорить, що везе. Про одного пана знали, що він нічого не везе. Навіть великого багажу не мав. Інший боявся, ні до кого не обзивався, сидів побілілий як сметана. Одна жінка, не витримавши нервової напруги, вирішила сама заявити, що везе незголошені хустки. Я навіть важився на шалений крок: розкрити свої валізки і роздати хустки кому попало.

Сидимо на летовищі й чекаємо контролі. По одному вертаються до групи ті, що вже перейшли контролю. Чоловіка, який „нічого не віз”, тримали три години. Дама, що зголосила три хустки, повернулася з валізкою, в якій вирвали дно. Мій сусід шепнув мені, що готовий зараз же повертатися до Амстердаму. Я мусів би бути щасливим, бо в мене було все в порядку, до того ж не відібрали мені фотографічно-го апарата як нас лякали в Нью Йорку.

Сидимо вже одинадцятую годину на летовищі в кімнаті без ліжок, без ванни, куняємо на кріслах, чекаємо погоди. Без жартів — над Львовом, куди мали б ми уже давно відлетіти, „шаліє буря”. Маючи фотоапарати, ходимо по Москві і фотографуємо церкви з цибулястими банями. І Москва — ріку. Оглядаємо красну площу, метро. Це „достопримечательность!” — завважує провідниця з золотим зубом в роті. Метро справді гарне, прикрашене різнокольо-

ровими мармуровими стінами. Провідниця не каже, що це мармур з Волині і що його добувають волинські робітники.

Один наш подорожній сам собі пішов „погуляти”. Зайшов в ресторан. Якийсь чоловік ввічливо запропонував йому місце біля свого столика. Цей симпатяга відрекомендувався як шофер. За розмовою довідався, що той шофер знає краще, як він, як живуть люди в Нью Йорку, які там церкви, товариства, які газети видаються. І тоді, відповідаючи на питання, звідки він це все знає, підморгнув: „Ми тут усе знаємо”. І ще додав: „Тепер все змінилось, у Москві дуже багато побожних людей, советська власть на це дивиться крізь пальці. Багато чого змінилось” . . .

Заохочений „змінами”, наш земляк звирився шоферові, що він хотів би з Москви поїхати в село, де живе його старенький батько. Симпатяга зразу погодився допомогти. Тільки треба купити „на чорно” бензину. Не треба пояснювати, що шофер, діставши тридцять доларів, пішов за бензином, і більше його не бачили.

Одна наша панночка, яка від батьків „знала місто”, рішила відірватися від нас і сама поблукати. Зайшла в ресторан. На меню прочитала: „баранина й борщ”. За півгодини прийшла кельнерка, але баранини вже не було. Треба було почекати ще півгодини на борщ, але, глянувши на годинника, туристка згадала, що до готелю мусить вернутися зараня, щоб не мати прикрощів.

Ну, ми у Львові. Повезли нас на колишню Соняшну, тепер вулицю ім. Горького, де готель для туристів. Ох, не хочеться вірити, що ми у Львові! Він якийсь темний, обдряпаний, брудний. Вулиця Сикстуська така вибита, що на хіднику можна зламати ногу. Вікна в оперовому театрі забиті дошками. В опері нічого не грали, все виїхало на гастролі, а вистави давала „російська драма ім. Лесі Українки”. Хіба я за російською драмою їхав до столиці Західної України? Я зрозумів, що я чужий у своєму місті. Люди тікають від нас або оглядаються за нами, коли ми йдемо групою. Львов'яни виглядають як підльвов'яни, що приїхали за якоюсь орудкою до міста. Жінки в міських плащах, але з обов'язковою сільською хустиною на голові. Це — загальна мода. Чоловіки виглядають трохи більше на міщан — у капелю-

хах. Але всі у стоптаних черевиках. На місці зруйнованих війною кам'яниць брудні порожні площі, на яких хтось щось продає. Коли я вийшов на площу св. Юра, переді мною з гуці дерев виринув св. Юр. Він стоїть, але який чорний, обідраний! В митрополичій палаті склад для картоплі. В церкві (це була неділя) служив якийсь священик по-московському, а старенькі бабусі ставили тонюсенькі свічки й би́ли поклони. При вході до Єзуїтського городу побудували театр юного глядача „Карандаш” (це по-московському олівець). Не лише написи, але й мова на вулицях московська.

Зі Львова дорога до Києва. В літаку розкажує мені пошепки одна пані, як вона хотіла відвідати у Львові шкільну товаришку. Не мала щастя. Хтось, виглянувши на стукання у двері крізь полотняну завіску, не відчинив. Вперше за всю дорогу стюардеса відізвалася по-українськи: „Прилітаємо до Києва, до столиці України!”. Київ соняшний. Нічого з львівської понурости. Львів — провінційне місто, хоч його населення сягає мільйона.

Я чекав із завмираючим серцем на той Київ. Вся наша група, за винятком отого пана, що „нічого не віз”, і ще декількох молодих, помітно схвильована. Одна пластунка чи не найбільше від нас усіх чекає зустрічі з столицею України. Скільки пісень про Київ наспівала в своєму гуртку! Скільки книжок начиталася на курсах українознавства! Мати везе її, щоб „не відірвалася” від України. В Києві цю дівчину грубо образили за її українську мову. Сказали, що не розуміють її. Вона здивувалась, що тут не чути української мови.

В музеї Тараса Шевченка пояснювали нам, що оці он „карандаші, холсти й кнігі” належать Шевченкові. В Печерській Лаврі показали руїни Успенського Собору. Св. Софія не знати вже з якого часу „в ремонті”. Там ми побачили саркофаг Ярослава Мудрого. Зanedбаний, як вся Україна! Мармур пообиваний, довкола вално, пісок, недокурки. І згадалася гробниця якогось святого в Москві в 3-ох скринях — мармуровій, бляшаній і скляній, а довкола неї загорожа. Музей Лисенка закритий, але на щастя десь взялася старенька пані, Лисенкова родичка і відчинила кімнату: фортепіано, на стіні фотографії і бандура, обвинена полтавським рушником. Панночка, що з нами

їхала з Детройту, сіла відважно за фортепіяно і заграла. Цікаво, чи кожний охочий може заграти на тому фортепіяні? Невже воно не вважається за музейний експонат так, як роль Чайковського, за який ніхто не може сісти!

Володимирська Гора над Дніпром чудова. Продають там содову воду баби в білих халатах. Ще враження від Києва — людно на вулицях. Метущаться чоловіки в чорних штанах та білих сорочках і жінки з обов'язковими „авоськами”. Одна з наших наївних туристок зідхнула:

— Видно, не працюють так, як ми в Америці, що мають стільки часу на проходи!

Одній нашій туристці, що хотіла побачити культурну Україну, зовсім не пощастило. Була в київському театрі двічі, і двічі вийшла обурена. „Запорожець” був гірший гіршого, а „Лючія з Лямермуру” по-московському прекрасна! Невже для „Запорожця” не знайшлося добрих співаків, оркестри, декорацій? Я сам пішов на виставу чернігівського театру і теж був розчарований. Вийшов з першої дії. Провідниця обіцяла дуже гарну виставу в театрі юного глядача, але — московською мовою. Не пішов.

Лавру перебігли ми так швидко, що не встигли й відчитати написів на стінах.

Але в одному пощастило: ми мали в лиховісному товаристві „Україна” „зустріч з громадянством”. Зустріч була досить оригінальна: нам представили письменника, архітекта, студента, робітника і інженера. Що ж ви хочете? Всі вони були як рідні брати: ті самі сірі обличчя, стандартні нові костюми і слова.

— Вам, громадяни, все тут подобається, ви хвалите нашу радянську Україну, а як вертаєтесь в Америку чи Канаду, то давай плямувати Советський Союз! Не робіть цього! Дивіться на все власними очима і говоріть тільки правду! — Голос у цього „представника” був загрозливий, гіпноізуючий.

Попрощалися ми з рідними. Прощання було гірке. Вони кидали на нас непевні погляди, може передчуваючи, які наслідки матиме для них наша гостина. І за наші великі, прости нам, Боже, гірко зароблені гроші! Я поклявся, сівши в наш „рідний” американський літак, не бути ідіотом і за власні гроші не давати себе ображати й зневажати.

С. Волянник

Що таке екзистенціалізм

Питання екзистенціалізму в філософії ХХ ст. зацікавило багато умів. У філософських журналах екзистенціалізм навітлюється як щось, що може дати розв'язку багатьом невиясненим явищам існування.

Ключовим питанням екзистенціалізму є людина та її місце в світі, а далі її, людини, призначення та важливість її буття.

ХХ століття залишиться в історії людства, загальної свободи людини в умовах матеріального добробуту та високорозвиненої техніки, як доба необмежених можливостей, всупереч намаганням московського комунізму спаралізувати людську вільну думку й завести її в абсурдно-утопічний сліпий кут, який і стане пропастю для цієї неекзистенціальної утопії.

Говорячи про екзистенціалізм, треба ствердити, що саме він домагається у безкомпромісо-

вий спосіб того, щоб кожна людська одиниця стала свідомою своєї, тільки їй притаманної, індивідуальності, щоб зобов'язалася виправдати факт та ціль свого існування і прийняла на себе відповідальність за майбутнє.

Наш сучасний інтелектуальний образ являє собою величезну різноманітність філософських теорій. Докладні дослідження виявили кожен відтінь цих теорій, які є майже прямим продовженням старовинних філософій, що виявляють себе в різних формах неоаристотелізму, логічного позитивізму чи прагматизму.

Найбільш характеристичним для екзистенціалізму є те, що він не створює абсолютної системи вартостей. Зате він створює дуже важливу проблему, за розв'язку якої філософія повинна пильно взятися.

Хоч екзистенціалізм дехто називає новою фі-

лософією, він є таким же давнім, як і філософія сама. Кожна людина в такий чи інший спосіб інколи мусіла бути екзистенціалістом. Не всі філософи скінчили на екзистенціалізмі чи екзистенціалістичних висновках, але майже всі починали з екзистенціалістичних проблем.

Отже, екзистенціалізм є не якоюсь статичною і викінченою системою, а дуже живим підходом до філософії.

Данський філософ-теолог Соренсон Кіркегард був одним із перших, що концепцію існування тлумачив у спосіб, що її називаємо екзистенціальною. Пізніші мислителі Мартин Гайдеггер і Карло Ясперс зробили це ще виразніше. Вони вважають, що існування відноситься лише до живих істот, які можуть себе виявити, бути активними. Неживі речі є також істотами, але пасивними, вони не можуть стати свідомими, не можуть вибирати. За Кіркегардом ми, особи, є не речами, а індивідуумами. Сартр розрізняє „речі в собі” і „речі для себе”. Річ в собі є річчю, визначеною цілковито в собі — це наявний предмет у світі, а річ для себе — це істота, здатна стати тим, чим вона хоче стати. Важливою річчю є той факт, що тільки люди є вільні, тобто мають можливість вибирати і творити свій характер. Це означає, що людські істоти мають властиву їм відповідальність в тому, що вони, на відміну від інших речей, стоять перед проблемою і обов'язком себе знайти, шукаючи значення в собі.

Екзистенціальні теми можна знайти в роздумуваннях багатьох філософів ще до Сократа, а опісля у Геракліта, Сократа, грецьких софістів, св. Августина, Паскаля та інших. В літературі, крім грецьких трагиків, у Байрона, Гете, Руссо, Кафки, Кондара, Ортега і Гассета, Івана Франка та ін.

Але початки вже більше визначеного екзистенціального руху можна подибати щойно в працях таких філософів як Кіркегард, Ніцше та Достоевський. Цей рух у ХХ ст. розвинувся у філософську школу під впливом німецьких феноменологів, зокрема Гуссерля. Тепер говориться вже про екзистенціальну психологію, драму, поезію, мистецтво, політику.

Серед екзистенціалістів знаходимо філософів, теологів, артистів, письменників, католиків, жидів, протестантів і атеїстів. Між сучасними провідними екзистенціалістами є такі

мислителі, як Мартин Гайдеггер, Джін Поль Сартр, Поль Тілліч, Габріель Мартель, Альберт Камус.

Основний принцип екзистенціальної філософії за Сартром — це першість існування перед суттю. Щоб такий підхід до екзистенціалізму прийняти чи відкинути, треба застановитися над значенням цих двох слів.

В загальному можна сказати, що наше існування відноситься до факту, що ми є, існуємо, а суть — це те, чим ми є, тобто наша природа чи характер. Якщо йдеться про речі чи штучні об'єкти, то вони можуть бути, а власне є продуктом людського задуму, проєкту і техніки, і в цьому аспекті суть цих предметів може бути наперед визначена.

А тепер заходить питання щодо людей, що є самосвідомими істотами. Чи їх також плянується для якихось задуманих цілей? Чи їхня суть, природа визначена ще до початку їхнього існування?

Якщо б це могло бути наперед відомим, тоді не існувало б екзистенціальної проблеми, бо якби стандарти вартостей були визначені і їх можна було б наперед відкривати, тоді справа життя була б дуже нескладною. Все, що нам було б на потребу — це йти за цими даними стандартами.

Сартр розрізняє атеїстичний екзистенціалізм, згідно з яким існування людських істот стоїть перед суттю, і він обговорює релігійний екзистенціалізм, що прийняв Бога як Творця. Тоді людська природа або суть є вже наперед визначена й обмежена певними найвищими вартостями. Однак, тому, що основою екзистенціалізму є твердження, що людина з'являється перше, а її суть не є визначена, згідно з твердженням оборонців „клясичного екзистенціалізму”, релігійний екзистенціалізм зовсім не є екзистенціалізмом. Бо хоч релігійні екзистенціалісти твердять, що Бог існує як джерело всіх вартостей, то й тоді, за Сартром, є конечним кожній одиниці прийняти цю правду і взяти на себе зобов'язання піддатися цим вартостям.

Майже кожний релігійний екзистенціаліст у своїх міркуваннях остаточно кінчає вірою в Бога, у щось найвище, абсолютне, хоч дорога до тієї віри не завжди є легкою, бо одиниця сама мусить вибирати й додержуватись того, що вибрала. Отже, згідно з цим поглядом, люди-

на не починає з Бога і опісля тільки вибирає такі шляхи поступування, що йдуть паралельно із наперед визначеними якостями вартостей. Радше навпаки, твердять вони, людина кінчає тими якостями вартостей, а починає таки фактом існування і щойно після того стає перед конченістю вибору вартостей. Вправді Бог створив людину, але людина мусить для себе створити умовини, в яких вона приймає Бога. Віра, заснована на власному виборі й переконанні, найсильніша. Отже, твердження, що існування передує суті, має сенс, бо й віра в Бога може бути досконало допасована до екзистенціалізму, тоді як атеїзм може йти врозріз із екзистенціалізмом.

Сартр, здається атеїст, у своїх писаннях каже, що, якщо Бог і існує, то це не робить великої різниці, коли йдеться про екзистенціалізм, бо й тоді ми маємо діло з екзистенціальними проблемами.

Другою основною характеристичною рисою екзистенціалізму є те, що він не належить до жадної філософської школи чи системи. Екзистенціалізм відкидає пріоритет доктрин і систем, бо вони в такий чи інший спосіб обмежують людині свободу. А чейже найвищий абсолют екзистенціалізму — це *людина і її свобода*.

Екзистенціалізм відкидає всяку догматичну систему вартостей, а респектує кожну систему, яку людина прийняла, дійшовши до неї на основі досліджень та *вільного вибору*.

Отже, людина сама мусить шукати абсолютної правди, сенсу життя, а цього, за Камусом, вона ніколи не знайде, зокрема в зовнішньому світі. Тому людина, маючи діло з таким абсурдом, відчуває й переживає характерну екзистенціалістичну тривогу. Як же кожна людина може стверджувати існування-буття, коли існують вигляди на небуття?

Павло Тиллік називає це відвагою бути. Сартр каже, що людина засуджена бути вільною, і їй неможливо уникнути свободи та відповідальності, бо навіть акт відкинення вільного вибору є вже вибором. Така вже доля людини, що вона засуджена *вибирати*, хоч ніколи не вибирала свого *бути*.

Що ж таке екзистенціалістична свобода в позитивному сенсі? Свобода є чимсь тим, в чому людина мусить себе виявити, це щось, чим

людина стає, розвинувши свій власний характер: це власне свобода самоздійснення, що неутралізує екзистенціалістичну тривогу і почуття абсурдності людського положення.

Для екзистенціалізму це означає, що людина сама мусить створити собі свою власну суть, і що людина є тим, в чому вона себе здійснює, тобто вона є сумою своїх дій та свого вибору.

Отже, свобода є висловом і ствердженням свого автентичного „я”, це вибір і відповідальне зобов'язання супроти цілого ряду самозрозумілих вартостей, не зважаючи на екзистенціальні труднощі людини.

Екзистенціалізм критиковано й критикується дуже гостро, мовляв, він — песимістичний, антисоціальний, атеїстичний, нігілістичний. Та на питання, який він є, треба кожному з нас самому дати відповідь.

Все ж таки, екзистенціалізм, більше як все інше, це — гуманізм. Екзистенціалісти завжди підкреслюють першенство людини та її гідність як беззастережне джерело вартостей. Людина, на жаль, за їх твердженням, часто відхиляється від відповідальності за свою свободу, вона також часто перекреслює свою ідентичність, пасивно утотожнює себе з якимсь наперед визначеним абсолютотом, не зважаючи на те, хто чи що є тим абсолютотом.

Екзистенціалізм ставить людину віч-на-віч з її власною свободою і закликає людину знайти себе як повновартісну істоту.

Людське існування, у всіх видах екзистенціалізму, це плянування майбутности на базі можливостей, які і є її складовими частинами. Серед екзистенціалістів є різні погляди на вибір можливостей у плянуванні життя-існування. Одначе, всі екзистенціалісти згодні в тому, що вибір цих можливостей містить у собі небезпеку відчуження, самозаперечення, самозабуття. Найповажніша з цих небезпек — це потонутти в забутті та втратити свою тожність до такої міри приниження, що людина з особи стає річчю.

Але проти цієї небезпеки неособовости екзистенціалісти-теологи знаходять лік і запоруку в трансцендентальній-поза межевій допомозі Бога, а Його існування запевнене у вірі людини.

Бібліографія:

1. *Kierkegaard's way to the truth*, 2. *Soren Kierkegaard* (Закінчення на 4-й стор. обкладинки)

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА ЩАДІТЬ УЖЕ СЬОГОДНІ!

**УКРАЇНСЬКА
ЩАДНИЧО - ПОЗИЧКОВА СПІЛКА „ПЕВНІСТЬ”
у Чікаго**

платить чвертьрічно високі відсотки від ощадностей,
а саме: $5\frac{1}{4}\%$ від звичайних щадничих конт,
 $6\frac{1}{4}\%$ до 7% від щадничих сертифікатів
у річному відношенні.

Кожне щадниче conto забезпечене Федеральною Урядовою Агенцією F. S. L. I. C. до суми
20,000.00 доларів.

Спілка уділяє позики на купно домів (моргеджі), приймає рахунки за газ, електрику, теле-
фон і воду, видає чеки, грошові перекази (моні ордери) та подорожні чеки.

Користайте з вогнетривалих скриньок за низькою оплатою для переховування документів
чи інших вартісних речей!

Спілка оплачує кошти поштової пересилки, тому

ЩАДІТЬ ЧАС!

КОРИСТАЙТЕ З ПОШТОВИХ ПОСЛУГ!

ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО НАС З ДОВІР'ЯМ У ВСІХ ФІНАНСОВИХ СПРАВАХ!

Години праці:

Понеділок 9-3 по полудні
Вівторок 9-3 і 6-8 вечером
Середа — закрито

Четвер 9-3 по полудні
П'ятниця 11-8 вечером
Субота 9-1 по полудні

SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

932-36 N. Western Ave.

Chicago, Ill. 60622

Tel.: (312) 772-4500

**Стейтова Кредитова Кооператива
„БУДУЧНІСТЬ”
у Детройті**

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ. НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИКИ НА АВТА, ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІ, ШПИТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИКИ (КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ $5\frac{1}{4}\%$ ДИВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT

4641 Martin Ave.
Detroit, Mi. 48210
Tel. 843-5411

3011 Caniff
Hamtramck, Mi. 48212

**ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА
В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.**

ВИДАЄ ПОЗИКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ. СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ. УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВІШИЙ КРЕДИТ НА АВТА, МОРГЕДЖІ,

ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки, вакації, весілля та інші цілі.

СПЕЦІАЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ.
Майно кожного вкладчика чи позичковця забезпечене.

Приймає ощадності і платить $5\frac{1}{2}\%$ дивіденди.
Безплатне забезпечення ощадностей.

Безплатне життєве забезпечення до 2.000 дол.

А д р е с а :

**SUMA (YONKERS) FEDERAL CREDIT
UNION**

301 Palisade Ave.
Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

На голодівку!

(Гумореска)

Голодівка стала тепер дуже важливою політичною зброєю. В руках сміливців вона доконує те, зого не можна було доконати дипломатичною зброєю — вона зрушує до певної міри затовщене сумління західних демолібералів і наганяє гимало страху зухвалым московським большевикам та їхнім поплентагам. Цією зброєю, наприклад, в Оттаві, кілька наших студентів за кілька днів відеоювали куди більше, як зорганізоване наше громадянство в Канаді своїми гисленними меморіялами до уряду. Навіть сам Трюдо, хог і дуже несміло, запевнив, що справу Валентина Мороза порушить перед советськими урядовими гинниками.

Слава і гесть усім сміливцям за те, що так успішно застосували й застосовують цю зброю, вхопились за неї, як добрі українські патріоти з метою звернути увагу заколисуваного советською пропагандою західнього світу на катованого большевицькою владою українського національного героя Валентина Мороза!

Все ж таки, хог як успішно застосовується цю нову українську зброю, загальне гисло голодуючих в порівнянні з великою масою нашої політичної й розполіткованої діаспори — крапля в морі. Безумовно, коли б бодай одна двадцята гастина нашої діаспори розпозала голодівку в обороні Валентина Мороза й інших інтелектуалів, переслідуваних большевицькою владою, достукалася б напевно й до сумління американського уряду та урядів інших західних країн. Тому необхідно до подібних голодівок,

як були в Оттаві, Вашингтоні, Мюнхені й інших західних містах, моблізувати широкі маси нашої еміграції.

Мобілізація та повинна проходити під кутом не лише загальнонаціональної справи допомоги нашим національним борцям-страдникам, але й під кутом особистих користей. Відомо ж не від сьогодні, що загально національною справою не змобілізуєш такої маси наших, вкоріненних уже в гужий ґрунт, людей. Тому, щоб справа увінчалась успіхом, необхідно заграти також, так би мовити, й на особистій жилці. Як відомо, більшість нашої діаспори обох статей це смакуни прерізних сендвігів, ковбас, шинок, борщів, вареників, голубців, налисників, тортів, горілок, вин, пива, „джусів”. Від таких Господніх і гортагних (алькоголь) дарів більшість наших людей на гужині суцних розперло вже по самі нікуди. Дивився собі не раз на першоголітшого такого „містера” (я й сам такий) і враження, що це кабан, готовий на заріз, або гледиш на першу-ліпшу нашу товстеньку „місис” і дивуєшся, як ще душа сидить у її тілесах, переважанених товщем. Дуже мало ефективні дієта та різні відтовщувальні пігулки. А от, наприклад, десятиденна голодівка допомогла б напевно, і по десятку фунтів „капіталістичного накопичення” кожний угасник згубив би і гувся б легше не лише на тілі, але й на душі. Зразу наге двох зайців убив би: вклав би свою моральну гастку в обороні наших нескорених борців і скріпив би своє фізичне здоров'я.

Панько Незабудько

(Закінчення із стор. 32-ої)

kegaard's Journals and Papers — Hryhorii Malanchuk, 3. *What is Existentialism* — W. Barrett, A. C. Genova, 4. *Irrational Man* — W. Barrett, 5. *Existence and Being* — M. Heidegger, 6. *Christianity & Existentialism* — W. E. M. James & al., 7. *Readings in Existential Phenomenology* — N. Lawrence & al., 8. *Six Existentialist Thinkers* — H. J. Blackham, 9. *Tragic Finale: philosophy of Jean Paul Sartre* — C. Desan, 10. *The meaning of Anxiety* — Rollo May, 11. *Existence & Freedom* — C. O. Schrag, 12. *Kierkegaard & Radical Discipleship* — V. Eller, 13. *The Literature of Possibility* — H. E. Barnes.

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors
Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003